

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 „ — „
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „
 Egy óra . . . — „ 85 „
 Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-u. 1. sz.
 a kir. ítélőtábla épületével
 szemben,
 hová az előfizetések és a lap
 szétküldésére vonatkozó föl-
 szólások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
I. EMELET

hová a lap szellemi részét
 illető minden közlemény
 intézendő.

Kéziratot vissza nem adunk

Hirdetésekre

a kiadóhivatal vesz 181

A törvényhatóságok.

Pécs, 1896. május hó 11.

Annak a világtörténetben páratlanul álló nagy ünnepségnek, a melyet Magyarország most fontosságához mért lelkesedéssel ünnepel, egyik leglélekemelőbb jelensége, hogy az államélet minden tényezője vetelkedve siet fényét és jelentőségét emelni s hazafias buzgósággal veszi ki részét az ezeréves állami létünk emlékének megörökítésére szolgáló művek emeléséből éppen úgy, mint a nemzet küzdelemteljes történetére való hálás visszaemlékezésből.

Elsőnek láttuk az ünneplésben Magyarország felkent koronás királyát, a ki ország-világ előtt tett tanuságot arról a nagy világtörténeti feladatról, a melyet a magyar nemzet tíz század viharai közt mindenkor becsülettel betöltött.

Ünnepelt a nemzet törvényhozása is, a mikor örök emlékezet okáért beigtatta az ország törvénykönyvébe azt a végzetlen hálát, a melylyel a magyarság a mindenek Alkotójának tartozik, hogy ezt a népet oly sok viszontagság közepette veszni nem engedte.

Felzendült a hálának az ország valamennyi felekezetének templomában, dicsőítvén az Urat azért az ezernyi áldásért, a melylyel ezt a népet, ezt az országot az idők hosszú folyása alatt elárasztotta s buzgó imával könyörögvén további kegyelméért.

A jövő reménye, az ifjuság az ősök dicső példáján fellelkesülve tett szent fogadást, hogy ezen a földön, ennek a nemzetnek felvirágoztatására fog munkálkodni, önzetlen és tevékeny hazaszeretettel méltó utóda kíván lenni a hazát megalapító s azt fegyverrel, bölcsességgel és munkával fenntartó elődöknek.

Az ünneplés sora most az ország törvényhatóságaira került s ime, mintha új életre keltek volna hazánk alkotmányának, szabadságának emez ezredéves bajnokai: ősi szentélyeikben új lánggra lobbantják a hazaszeretet szent tűzét, a melyből ragyogó fény árad ki az országra, s a mely nagy tettekre hevíti a honfi kebleket.

S az ünneplés méltán meg is illeti a törvényhatóságokat, mert ők a dicsőség oroszlánrésze abban, hogy nemzetünk egy ezredéven keresztül sikerrel volt képes megküzdeni ellenségeinek adáz fegyvereivel s elnyomatásunkra kiesztelt armányaival.

Centralisztikus szervezet mellett állam meg nem maradhatott volna oly sokféle és folytonos támadások közepette, mint a minőknek hazánk kitéve volt; de a vár-

megyék megannyi erős várai voltak az országnak, a melyeket az ellenségnek mind külön kellett megvívnia, s a míg voltak szabad vármegyéink — pedig valamennyit soha sem tudta leigázni senki — addig azokban élt tovább a szabad Magyarország s mindig onnét indult ki a küzdelem az ország felszabadtására.

És így volt ez akkor is, a mikor nem fegyverrel a kézben, nem külső ellenséggel álltunk szemben, hanem szabadságunkat, alkotmányunkat kellett a jogra és törvényre támaszkodva védelmeznünk az önkény és elnyomatás ellen.

A vármegyék hadverő seregeinek a középkorban, szívós ragaszkodásuknak az alkotmányhoz és ellentállásuknak az önkényuralmi törekvések ellen az ujkorban köszönheti Magyarország, hogy ma állami létének ezredik évfordulóját megünnepelheti.

S ezt az államfentartó szerepüket a vármegyék — s mellettük a mai kor fejleményeinek megfelelőleg a városi törvényhatóságok is — még koránsem fejezték be. A centralisztikus államok mindig szervezték méhében hordozzák a nagy rázkódtatások csiráját, mert a központi hatalommal áll vagy bukik az állam. Példárá Franciaország: a kié Páris, az ura Franciaországnak is.

Ennek a veszedelemnek nincs kitéve az az ország, a mely autonom-törvényhatóságok szervezetén épült fel s azért újabb időkben az oly államokban is, a melyek eddig a hatalom merev központosításának hódoltak, a helyi önkormányzat utáni törekvés diadalmasan kezd előre törni.

De százszorta nagyobb szükségünk van nekünk minél szélesebb önkormányzati jogokkal felruházott helyi törvényhatóságokra, mert állami létünkben sajnosan nélkülözzük az önállóságnak és függetlenségnek ama biztosítékait, a melyek nálunknál sokkal kisebb és gyengébb államoknak is megadják a lehetőségét annak, hogy minden ilyen befolyástól függetlenül fejthessék ki politikai és gazdasági individualitásukat.

Vak, aki nem látja, hogy a mi központi kormányaink idegen érdekek pórására vannak fűzve; utasításait Bécstől kapják s ezeknek idehaza érvényt szerezni elmozdítás terhe mellett kötelességük, a magyar nemzet óhajításainak pedig csak annyiban tehetnek eleget, a mennyiben azok a bécsi irányadó körök az osztrák tradícióknak megfelelőleg megengedik.

Ily körülmények közt hazánk állami önállósága elleni merénylet lenne a törvényhatóságok önkormányzatának ősi jogait

is annak a központi hatalomnak a kezeibe tenni, a mely maga sem rendelkezik azzal a függetlenséggel, hogy az ország sorsát tisztán a saját érdekeink szerint intézhesse.

Nem elég tehát a hazafias felbuzdulás az első ezredév szerencsés betöltése felett, a melyre törvényhatóságaink méltó büszkeséggel tekinthetnek vissza, hisz oly dicső részük volt benne, hanem folytatniok is kell azt a kitartó küzdelmet, a melyet jogaikért a multban oly sikeresen vívtak; mert az államiságunkat fenyegető veszedelmek nem szüntek meg, sőt még nem is csökkentek, csak más alakot öltöttek, s ha törvényhatóságaink önként szolgáltatják ki fegyvereiket a központi hatalomnak, a melynek nincs elég ereje azokat az idegen kézre jutás ellen megvédelmezni, akkor a második ezred év végén Magyarország s a magyar nemzet már csak a történetbúvár lelki szemei előtt fog élni, de a föld színéről már régen nyoma veszett.

Az ünneplő Pécs.

Uj ünnepe lesz mától fogva a magyar nemzetnek az a két nap, melyen az egész ország ünnepel most. Ünnepel a templomokban, vallásfelekezeti különbség nélkül; egyesülve, összetartva abban az egy nagy, örök vallásban, a mely nem tekint ereimonialis külsőségekre, csak arra, hogy szentháromsága, az isten, király és haz a iránti kötelességének sirjáig hive legyen minden ember; hogy ezen a földön, melyen született, melynek minden rögéhez ma már nem évszázadok, de egy évezred története van kötve, — hogy ezen a földön megadva istennek, a mi istené, a királynak, a mi a királyé, úgy teljesítse hazája iránti kötelességeit, hogy megérdemelje, hogy e földön született, e földön élt s e földön halt meg s e földbe térvén örök nyugalomra, még haló porában is magyar maradjon!

Ez új ünnepet Pécs város hozzá illő fénynyel, impozáns lelkesedéssel ülte meg.

Zugtak a harangok a templomok tornyaiban s a nép zarándokolva vonult az Ur házaiba, hogy lerójjá imádságos háláját az ezredévért a magyarok istene előtt; a ki egy isten, a magyarnak ezer éven át fentartó istene, bármely vallásfelekezet bármely néven nevezze is őt!

Elismerés érte kereskedőinknek, kik a tegnapi vasárnapot — a magyar új ünnepe — hazafias lelkesedéssel különböztették meg egyéb ünnepnapoktól s egyértelmű elhatározással zárva tartották boltjaikat a délelőtt folyamán is.

A nép tegnapi ünnepe után következett ma Baranyavármegye és Pécs város ünnepe.

Ugy a megye, mint a város diszközügyülésre hívta össze a törvényhatósági tagokat, hogy a haza ezeréves fennállását megünnepelje, jegyzőkönyvbe iktatván az ezeréves fennállás emlékeztetőre eszközölt alkotásokat, ünnepi szónokaik által megemlékezvén a haza ezeréves történetéről s így áldozva a mult iránti kegyeletnek, hálát adva a meggettünk levő ezerévéért, a jövőbe vetett szent, nagy, erős bizalommal induljon az új ezredévbe, az isten, király és haza szent nevében. Hódoló feliratot intézett mindkét diszközülés a királyhoz s ezzel tette le zálogát az ezerév dicsőségének, mert ha a magyart istenben való hite, hazája iránti lángoló honszerelme s királyával szemben törhetetlen hűsége vezérli: nem fognak akkor diadalmaskodni rajta az új ezerév újabb százezer viharai sem!

Istentiszteletek.

Országszerte felharsant tegnap a háladáó ének:

Te Deum laudamus!

Országszerte hálát adott tegnap a magyar nemzet ezredéves fennállása nagy ünnepén, az Egek Urának!

E háladáásban impozáns hely illeti meg szent Mór városát, melynek ősi falai között erős a hit, felemelő a vallásszeretet, magaslatos a remény, mit a hívő lelkébe plántál az istennek tetsző életösvényen való hatadása.

Ünnepélyes istentiszteleten adott tegnap hálát a millennium alkalmából Pécs város lakossága az egek Urának. Előljárt a háladáóban a vármegye és a város tisztviselői kara s minden vallásfelekezeti templomban háladáásra gyűlt össze a hívők sokasága s minden templomban felharsant a Téged Isten dicsérünk s követte a vallás énekét a magyar imádsága, az Isten áldd meg a magyart!

Az istentiszteletek lefolyásáról tudósításainkat a következőkben adjuk:

A székesegyházban.

A hivatalos háladáó isteni tisztelet c. e. 9 órára volt kitűzve a székesegyházban. Már reggel 8 órakor harsány zenészővel megindult a Krajcár-kaszárnyából zászlóval két század 44-es baka és az alsó és felső sétateret elválasztó kocsi-uton foglalt varakozó állást. Csakhamar megjöttek a 19. honvédgyalogezred legényei, szintén zászlóval és elhelyezkedtek az előbb érkezettek mellé.

Óriási gyermekereg állotta körül a cserleveses csákóju katonákat, miközben megharsant a trombita, jelezve hogy jönnek a huszárok. Ezekből is egy osztály jött lóháton, teljes parádeban, lovaik sörényében nemzeti-színű pántlikákkal és a sétateret bejárata előtt helyezkedtek el kettős sorokban.

A közönség is elkezdett hullámmeni és lassacskán benépesítette a sétaternek minden járható utait. A mint az óramutató haladt a 9 felé, egyre sűrűbb tömegben hullámmeni az ünnepőbe öltözött közönség. Nem sokára harsogó zenével jöttek a tűzoltók, három oszlopban, teljes díszben, zászlóval, Reeh György főparancsnokuk vezetése alatt, a Zsolnay gyárbeli tűzoltóság bandája fújta nekik egyre másra az indulókat. Tűzoltóink csakhamar elhelyezkedtek a templom előtti térségen, valóságos dísz-kordont vonva, a mire persze a legnagyobb szükség is volt.

Csakhamar jöttek előbb kisebb csoportokban az ünnepőbe öltözött meghívottak,

a katonatisztek, akik rendez gyülekező helyükön, a Szepesy szobor tájékán várták a többiek érkezését.

Egymásután érkeztek ezután a testületek nagyobb feketéllő csoportokban. A katolikus legényegylet tagjai zászlósan, a vendéglősök és pincérek együletének tagjai szintén zászlósan bevonultak a templomba, a hol a középső nagy hajóban oldalról foglaltak állást.

Az ülőhelyeket, kivéve a piros posztóval betertett padokat, elegáns hölgyközönség foglalta el és az utóbbiak is csakhamar benépesedtek, midőn hat száz díszbe öltözött megyei hajdu megérkezése jelezte, hogy jönnek már a hivatalos küldöttségek.

Egymásután érkeztek a városi tisztikar és képviselőtestület; a kir. ítélőtábla, törvényszék, járásbírószék személyzete, a pénzügy igazgatóság, a postaigazgatóság tisztviselői, a megye bizottsági tagok, a vasuti hivatalnokok, az ipartestület tagjai, a kereskedelmi és iparkamara tagjai, a megyei tisztikar, ügyvédi kamara, az államépítészeti hivatal képviselői.

A szentélyben a kanonoki padokon és a klerikusok helyein elhelyezkedtek: Blaszkovich István, táblai tanácselnök, Savel Kálmán törvényszéki elnök, Erreth János orsz. képviselő, Babits József táblai bíró, Nádosy Kálmán kir. tanácsos, Zsolnay Vilmos gyáros, Szily László alispán, Ország Lajos földbirtokos, Kószits Kamill főjegyző, Igalits Radivoj megyei pénztárnok, Hinka László ügyvéd, Waniss Sándor és Benyóvszky Manó szolgabírók valamennyien teljes díszben.

Nem sokára megérkezett Kardos Kálmán főispán, Daróczy Aladár titkár kíséretében, a hadsereg helyben állomásozó teljes tisztikara Schlippenbach István gr. vezérőrnagygyal és Ivinger Karoly ezredessel élén. A tiszteknek már nem jutott ülőhely és a főoltár baloldalán, valamint a felvezető lépcsőkön helyezkedtek el.

A szentélyben kaptak még helyet: Geiger Dezső, Varga Nagy István, Angyal Pal bírák, Szautter Gusztáv, Jobszt László, Pleininger Ferenc, Juhász László, Szuly János ügyvédek, Kindl Jozsef Ullmann M. Károly, Taussig Ármán, Schapringner József, Jeszenszky Lajos árvaszéki elnök, Baross Kálmán, Rónaky Kálmán árvaszéki ülnökök, Kech Dezső, Szinkovits Károly, Lutke József, Dragonescu Dóme pénzügyigazgató, Nagy Jenő megyei tiszti ügyész, Kovácsffy Kálmán kir. főmérnök, Opris Péter postai és táviratigazgató, Kószits Ákos, Kisasszony József.

A nagy templomhajó első padsorait jobbra a városi hatóság és képviselőtestület tagjai töltötték meg, köztük Aidiger János polgármester, Majorossy Imre főjegyző és Vaszary Gyula főkapitány díszmagyarban.

Eközben megszólalt a templom nagyharangja, a templom belseje pazar fénytől aradt, valamennyi csillag gyertyái égtek, a jelző csengettyű hangjaira aztán bevonult Troll Ferenc püspöki helynök fényes segédlettel és intonálta az ünnepélyes Te Deumot, melyet a kórusról folytattak s melyet az ezrekre menő közönség állva hallgatott végig.

Utána belekézdett a nagy misébe, mely az evangéliumnál megszakítatván, Fent F. dr. theol. tan. fölolvasta teljes szövegében a püspöki helynök által az egész egyházmegye területén a mai napra rendelt pásztorlevélnek megfelelő passzusát, melyet részben a következőkben reprodukálunk:

„Ezeréves emlékét üli a magyar annak, hogy elei ősi hazájából kiköltözve, a négy folyam mentén, a tejjel-mézzel folyó földön, Európa szívében táborát ütötték s levette, mely őket addig lelkesíté, a szilaj harci kedvet, Krisztus szelid igáját vették föl; s az evangélium ígét befogadva, évszázadokra a szentek szülőházaja lón e hon, kelet felé a

keresztény hit világát terjeszté és ugyanakkor a kereszténység védő bástyája vala nyugaton, saját nemzeti léte arán váltván meg a nyugat nagy szomszéd országait az enyészettől; majd a keresztény szellem e termékeny talajon, annak minden rétegét áthatva, kifakasztá a tudomány s nemzeti műveltség csiréit, az államot a keresztény civilizáció áldásaival gazdagítá, míg végre azon színvonalra emelkedett, hogy ma nem egy tekintetben a keresztény világész nagy művelt nemzetével is bátran kiállja a versenyt.

„Mélto tehát, hogy ily nagy nemzeti ünnepen, egy ezredévnek küszöbén, mielőtt még az utolsó nap lenyugazik, leborulva adjunk hálát a mindenek Alkotójának, hogy védő karjait országunkra s e nemzetie kiterjesztette és a századok küzdelmeiben, véres csaták közepett, oly sok viszály és balszerencse közt az enyészettől megóvta, hogy mint hajdan Izrael fiait a Vöröstenger habjain szerencsésen átalvezette s a pusztában fénylő oszlopban vezérelte, úgy vezette népünket a századok viszontagságain keresztül és eljuttatta az igért földre.”

Ezután a bevezetés után emelkedett szellemen tart mindvégig a pásztorlevél, melyet díszes közönség meghatva hallgatott.

Szokásos módon folyt le ezután az ünnepi aktus, a közönség már jóval a mise vége előtt oszlani kezdett, míg a hivatalos személyek és notabilitások a többi templomokba oszlottak szét, hogy ott is részt vegyenek az ünnepi isteni tiszteleten.

A belvárosi templomban.

Nem volt ugyan hivatalos isteni tisztelet a város kegyurasága alá tartozó eme templomban de szokatlanul nagy és valogatott közönség töltötte meg zsufolasig a templomot. Tíz órakor kezdődött a Te Deum és utána a nagy mise, melyet Magenheim József belvárosi plébanos fényes segédlettel celebrált. Mise alatt a chorális énekkar látta el az énekrészeket. Ugyancsak a plébanos lepott föl mise végével a szöszékre és emelkedett szellemü, minden ízében hazafias szent beszédet tartott, mely elejétől végig lekötötte a haligatoság figyelmét. A szépen előadott es szep részekben gazdag egyházi szónoklatból érdekeseznek tartjuk közölni a bevezető részt a következőkben:

„Hazánk ezeréves fennállásának emlékére ma ünnepet ül egész Magyarország. Hazánk összes templomaiban a legfényesebb püspöki domtor kezdve a legelrejtettebb falucska kápolnajaig hálaimák kelnek százezrek ajakán s illatos tömjénfüstként szállnak a mindenség mindenható Istenehez, a nemzetek Urához, hogy ott tolmcsái legyenek azon mély és igaz hálának, melyre kötelezve vagyunk s mindnyajan, kik szeretjük hazánkat, kötelezve is érezzük magunkat azon végtelen kegyelméért, hogy ezer esztendő viszaljai, szerencsétlenségei, küzdelmei és véres haborui után is áll még hazánk s nem pusztult el, hanem él, sőt erőttől duzzad és virággzik nemzetünk.

Meltán jubilálunk, meltán örvendezünk! Mert szabad örvendezni a jó gyermekeknek, sőt illó, hogy örvendezzek, ha őszbeborult szülője, kinek oly sokat köszön, élete valamely jelentős mozzanatának 50—60. évfordulóját ünnepli, mennyivel inkább kell nekünk, mint e haza jó gyermekeinek örvendeznünk, midőn hazánk fennállásának még a világtörténelemben is nagy időszámba menő 1000-ik évfordulóját ünnepli. Mert mi a haza? — Össz foglalatja mindannak, a mi előttünk kedves és drága. A szülok, kiktől életet nyertünk; a ház, melyben nevelkedtünk; a föld, mely táplált bennünket; a nap, mely szétárasztja termékenyítő sugarait; a himes rét, melyhez annyi kedves gyermekkori emlék köt; a templom, hol az egyház szolgálja az egyház tagjává avatott, hol először imádtuk keresztény testvéreinkkel az Istent; a csillag,

mely fejünk felett ragyog; az erdő, melyben annyiszor bolyongtunk, az ő csodás változosságával; rokonaink s jóbarátaink, kikhez a szeretet láncát csatol; honfitársaink, kikkel együtt szeretjük ez áldott földet, — ez mind együttvéve teszi ki a hazát!

Csak az a hazátlan száműzött, kinek tiltva van honfitársai közt, hazája határain belül tölteni életét, csak az érzi igazán, hogy mit tesz e szó haza, mert keservesen kell nélkülöznie mindazon jót s azt a boldogságot, melyet egyedül a haza nyújthat nekünk, s a mit nélkülöz az ember, annak becsét jobban fel tudja fogni.

Gyűlöltök valakit s megfélekedve a szeretet isteni parancsáról, rosszat akartok neki kívánni, boszút akartok rajta állani? — Oh ne tegyetek semmi mást, csak tegyétek őt hazátlaná, üzzétek ki hazájából, — ennél fájdalmasabb boszút nem állhattok rajta, ennél nagyobb szerencsétlenségbe nem dönthettek. — Ime, ez a haza. S ennek a hazának ezeréves fennállását ünnepeljük általában az egész évben, de különösen ma, mint kitűzött napon egész Magyarországon.

A délutáni vecsernye alkalmával Kozári Gyula, népiskolai hitoktató tartott alkalmi szent beszédet, alaptételül véve fel: „Jézus szerette hazáját.“ Az emelkedett szellemű beszédben igen szép volt a következő részlet:

„És most, édes Jézusom, a lepergett ezredév alkonyán és az újabb ezredév reményességének hajnalhasadtával tekintünk vissza nemzetünk multjának képeire, melyek elvonnulnak lelki szemünk előtt! Egy ezredévnek szenvedése kér életet vagy halált!

Látom Alpár aranykalászsával ékes római pihenni meg fehér lován ülő Árpád büszke tekintetét, melyet szíjjel hordoz a tejjel s mézzel folyó magyar Kánaán síkjai fölött. Harcias s vitéz sziveiből szemünk at örömkönyvek csordulnak és halafohász emelkedik kebleiből Hadurhoz, hogy kivezette magyar népet a magyarok Mózes: Álmoálta a sivatag s terméketlen országok közül és bevezette az ígért földre, a tejjel-mézzel folyó Kánaánba. . . . Elöttem száguldanak a vitéz hadak, mint ejtik rettegésbe Európát, mely e vitéz kalandvagyó fajnak összetörésére, leigázására és kiirtására törekszik. . . .

A gondviselés azonban szent István királyunk által a kereszténység friss galyát oltja a vad magyar törzsbe; megnemesíti e fajt, melyben annyi dac és büszke erély, fellángolás és nemes hív, vitézség és józav, szabadság és jogszeretet összpontosul. . . . Isten, a ki kiragadta Ázsiá barbar hordái közül és itt a harmas bérc alján s a négy tolyam között neki hazát jelölt, nem engedte, hogy leigázhassa Európa azt a népet, mely magára ölté Krisztus igáját, hogy megszeliítse erkölcesit és megnyissa előtte a nyugot európai művelődés zsílipéit.

Te voltál, Jézus, oltalma a megpróbáltatás napjaiban; te voltál segítségem nehéz perceiben! Te hoztad föl Kárpát szent bérceire; te mentetted meg annyi vér és viszály között, Sajó, Mohacs után!

Sőt te raktad Nyugat védőfalává; te tetted azt, hogy az európai polgárosodásnak megbecsülhetetlen szolgálatokat tegyen! Gyakran borították vérfolyamok Európa e védőfalát; megakadt társadalmi, gazdasági, tudományos és irodalmi művelődésünk; de megmentettük az európai civilizációt. És ez örökös dicsőségünk marad; hervadhatatlan repkénykoszoru Magyarország géniuszának homlokán.“

A lyceumi templomban.

A pécsi Dalárda millenniumi zenés miseje vasárnap d. e. 11 órákor volt a lyceumi templomban, mely alkalomra diszes högyközönség töltötte meg zsufolásig a padosorokat s ajtatosságra merülve hallgatták a dalárda gyönyörű énekeit, melyek szívet lelket fel-

emelve, egyaránt magasztos hatással voltak az ajtatosságra és a szépérzékre s valóban a művészi tökéletesség legmagasabb fokára emelkedve elégitették ki a műértő közönség ajtatosságát és a művészet iránti igényeit is.

Az ünnepi misét Spiesz János kanonok intonálta s a „Te Deum laudamus“ után felharsant a magasztos ének a dalosok ajkán, melynek összhangzó kíséretét képezték a hegedűk és az orgona hangjai. Fűhrer Róbert „Te Deum“-a után Seyler Károly C-dur miséjét adta elő a kar, melyben mindenkor érvényre emelkedtek a férfiak mellett a nőikar csengő akkordjai is. A „Kyrie“, a „Gloria“ és „Credo“ elénekése után betétül a „Királyhimnusz“-t adták elő Hoffer Károlytól, a „Benedictus“ előtt pedig szőlőkvertett volt, melyet Girardi József, Schneider István, Éhn Emilia, Kindl Gizella és Schlauch Anna urhölgyek adták elő. Az „Agnus Dei“ szoprán szőlőját Kerner Adél urhölgy énekelte, míg a basszus szőlőban Jilly Alajos ügyvéd ragadta el a hallgatóságot, remekszép, ritka nagy terjedelmű hangjával. A mise zenekíséretét Girardi József, Lóhr Wilmos, Müller és Zoller urak szolgáltatták s az orgonakíséretet Eckhardt Antal töltötte be.

Épen délre járt az idő, midőn a zenés mise, mely a millenniumi istentiszteleteknek, művészi szempontból, a legkimagaslóbb részét képezte, véget ért s a diszes közönség a templomból eltávozott.

Az ág. evang. templomban.

A pécsi ág. evang. egyház hívei vasárnap délelőtt 10 órákor gyűltek össze templomukban millenniumi hálaadó istentiszteletre. Ott lattuk a templomban a hitközség egyháztanácsosait teljes számban s a város képviselőit pedig Zavaros Péter h. polgármestert és Pintér Ferenc városi aljegyzőt.

A zsufolásig megtelt templomban magasztos ünnepi hangulat közben lépett a szószékre Jeskó Lajos lelkész, hogy ünnepi szónoklatát megtartsa. A valóban remek, költői eszmékben gazdag hazafiagságtól lángoló és vallásosságában felemelő ünnepi beszéd a magyar nép ezeréves történetét ima szerű fohászba foglalt átpillantása után magasztosságában, lelkesedésben folyton emelkedett fejtegetve a magyar ezeréves küzdelmét attérve e küzdelmek leírása közben a reformációra s annak megalapítójára, Luther Mártonra és megkapó színekkel ecsetelve, milyen hatással volt a reformáció a magyar népre, a magyarok szabadságára és hazaszeretetére. Szem nem maradt szárazon a fenkölt szellemű beszéd alatt; öregek, ifjak egyaránt a hála és öröm könyveit érezték csillogni szemükben, hogy annyi balszerencse közt, oly sok viszály után: megfogya bar, de törve nem, él nemzet e hazán!

Az ünnepi beszéd után a fiuk kára rendezítette az „Isten áldd meg a magyart,“ melyet a hívek állva hallgattak végig, együtt énekelve nemzeti imádságunkat az énekarral.

Az ünnepélyes istentisztelet után az egyházközség diszgyűlést tartott, melyen Nádosy Kálmán kir. tanácsos diszmagyarban einökölt s melynek egyetlen tárgya volt a nemzet ezeréves millenniumi ünnepének irásában való megörökítése s az ünnepi egyházi beszédnek teljes terjedelmében jegyzőkönyvbe vétele.

Délután a tornacsarnokban követte az emlékezetes ünnepet ép oly kedves, mint örömteli ünneplés, mikor is Rueprecht János az ág. evang. fiukat a millennium emlékére megvendégelte, nemes emberbaráti áldozatkészségével így tevén lehetővé, hogy az ezeréves nagy ünnep alkalmából még az apró csemeték is részt vegyenek az ünnep örömeiből.

Az ev. ref. templomban.

A pécsi ev. ref. templomban vasárnap d. e. 10 órákor volt az ünnepélyes istentisztelet, melyre a hívek igen nagy számban jelentek meg.

A siklósi országuti imaház egyszerű falai közé az ezredévét ünneplő magyar nép szelleme költözött e nap alkalmával és a szabadság s a vallás iránti szeretet hangzott ki az ünnepi beszédből, melyet Máthé Elek ev. ref. lelkész tartott a nagy nap emlékére. Az emelkedett szellemű, hazafiagságtól és vallásosságtól lángoló beszéd nagy hatást tett a jelenvoltakra s a reform. egyházközség ünnepét a millenniumi ünnepek diszes sorában tejejtethetlenné tette.

Az izraelita hitközségben és imaházban.

Tegnap 10 órákor megtelt az izr. iskola diszterme a hitk. képviselői előljárói és tagjaival. A diszgyűlést annak elnöke csepregi Schapring Gusztáv nyitotta meg, üdvözölve annak tagjait, kik a magyar nemzet e nagy jelentőségű ünnepén összegyűltek, hogy ne csak halájukat fejezzék ki a teremőnek, ki e nemzetet tíz évszázadon át atyailag vezette, hanem kérjék, hogy a jövőben is maradjon vele, tegye nagygyá és hatalmassá. Áldást kért ő felsége a királyra, kinek áldásos uralkodása alatt legszentebb őhajaink valósultak meg. Felkéri ezután dr. Nemes Vilmos alelnököt, hogy az előljáróság megbízásából a nap nemzeti jelentőségét méltassa és előadja.

Nemes Vilmos dr. erre ékes nyelven és költői lendülettel tartja meg szónoklatát, melyet a közönség lelkes éljenzésekkel szakított meg. Beszél a nemzet kiváló hőseiről, vezéreiről, nagyjairól, az állam fentartó erőiről s azokat a következőkben mutatja ki:

„A hazát fentartotta a magyar nemzet honszerelme, szabadságszeretete, vallási toleranciája; itt varja a zsidóság helyzetét a hazában, mely minden irányban hű és önfeláldozó igaz fia a nemzetnek.“

A beszédet e szavakkal végezte: „De nem, mindez nem tartotta fönn e hazát, fentartotta a magyarok Istene, a ki erős kézzel ide vezette őket, a ki mennyei kegyességében az ő magyarjait, az ő választott népét elvezette egész idáig: az ezredik évig. A ki minden időben tamasztott a magyar nemzetben dicső nagy férfiakat, a vitézeket, hősokeket, bölcsöket, vértanukat a hazáért, a szabadságért és nemzetiségért. Fentartotta a magyarok Istene, adván nekünk az ezer év utolsó félszázadában egy bölcs, egy jószágos, egy atyailag gondoskodó, népét szerető királyt, a mi dicsőségesen uralkodó királyunkat, I. Ferenc Józsefet, ki megalkotója lett az új, a modern Magyarországnak és a ki erős karral és kipróbált bölcsességével a millennium mesgyéjén keresztül a jövő millennium biztos nagy országutjára vezetett át népét. Fentartotta a magyarok Istene, megáldván bennünket egy őrangyallal, a magyarok patronájával, Erzsébet felséges kiralyasszonyunkkal, az Isten őket még soká nagyon soká éltesse. Fentartotta a magyarok Istene, a ki fen fog tartani bennünket, magyarokat még sok millenniumig, az idők végtelenségéig, míg a világ világ lesz. »Magyarok Istene, ugy legyen!«

A beszédet a közönség lelkesen megéljenzete.

A közgyűlés 3-ik tárgyát a millennium alkalmából teendő alapítványok képezték. Erre nézve az előljáróság következő javaslatokat teszi:

1. Mondja ki a közgyűlés, hogy a millennium alkalmából árvaházat alapít, melynek létesítéséhez 20.000 koronával járul.

2. Az országos magyar izr. közalapjavára, mely nemzeti közművelődés, a teljes egyenlőség és testvériség eszméit van hivatva szolgálni, a közgyűlés 2000 koronával járuljon.

történetirónál olvasható »a csatában rettentés, fut vagy támad, de pihenni soha meg nem áll, mindennap 10 mérföldet loval, ellenség, kitől a Jézus Krisztus mentse meg minél előbb Magyarországot.

Azonban ezek még nem adják meg a feltett kérdésre a teljes feleletet; de a magyar nemzet jellemzése sem volna teljes, ha figyelmen kívül hagynók annak sokkal magasabbban járó jellem sajátságát, lovagiasságát, igazság és szabadság szeretetét. — A lovagiasságot és igazságszeretetét, a mely megbecsüli a jót, a hol találja, még ellenségében is, a melynél fogva alattvalóját, idegen társait el nem keseríti, hanem megnyeri, lefegyverzi, és lefegyverezve tartja, legyvertársává és sorsának osztályosává teszi; a szabadság szeretetét, a mely nem abban nyilvánul, hogy a szabadságot kizárólagos tulajdonául tartsa meg, hanem abban, hogy a jó és balsors által hozzá kapcsolt idegen népeket, idegen fajokat is részeltesse benne.

Ezek biztosították számára nemcsak a vezérsereget, hanem egyszersmind az idegen népek ragaszkodását, ezek képezték és képezik ma is önmagába beolvásztó erejét!

Hát a minden emberi érzések közt legmagasztosabbik, mely az embert az Istenség eszményéhez legközelebb emeli, a hazaszeretet!

Ez, a honszeretet volt fénye a csillagnak, a mely őseinket idáig vezette; ez volt a tűzoszlop, a mely a pusztában, ezer esztendőnek szenvedései közt, az eltévedéstől, megsemmisüléstől hiven megőrizte.

Közös tulajdona, egy közös érzése ebben a nemzetben kicsinynek és nagyoknak, jobbnak, királynak! — Szerelme a honnak elt itt minden szívben, és e főkelt érzés hatja át a férfit, hatja át a hölgyet, hű segítő társa honfi küzdelmekben. Ez vezet vissza, akár mint járjon, és boldog nem lehet sehhol a világon, bármilyen jólétekből vissza vissza vágyik a hármalomszoros emlékektől megszentelt honába, melynek »messze képét bujdosó magzatja még Calipso keblén is siratja s kart feléje bátran vágyva nyújt«!

Ezer évek története erős bizonyosság, hogy nem a nemzeti elfogultság ruházta fel ezekkel a tulajdonokkal a magyart, hogy ezek a tulajdonok képezték az erőt, mely őt fenntartotta, népeinek számát megsokasította, erejét, hatalmát még inkább növelte.

Ezek a nemzeti sajátágok és elvitathatlan tulajdonságok tették képessé a magyart arra is, hogy heiyét Európa idegen népei között szilárdul megállja, és az emberiség művelődésének történetében az isteni gondviselés által számára kijelölt magasztos hivatást betöltse.

Mert a milyen nehéz, épp oly magasztos hivatást töltött be a magyar ezer éves életében, és e hivatáshoz minden nehéz megpróbáltatás, sőt kísértetek között igazán hű maradt. Hiába kinalta barátságával, fegyverszövetséggel a tatár, majd a török. Elutasi-totta, s inkább választotta az örökös harcot, végelpusztulással fenyegető veszélyt, mintsem a lelkében élő eszményt megtagadja.

Népek és nemzetek, épp úgy mint egyesek, magas ideálok nélkül soha nem lehetnek nagygyá, s nem a tömörked népesség magas számaránya bír itt befolyással, hanem az az eszmény, magas és nemes cél, a melyet lelkükben táplálnak, ápolnak. Nemzetek ép úgy mint egyesek akkor érhetik el a valódi nagyság fokát, ha hivatásukat betöltötték, és a lelkükben táplált magasztos eszményt megvalósítani, vagy legalább megközelíteni tudták, ha azt a helyet, melyre a sors rendelése őket állította nemesen megállják.

Ez jelöli meg azt a fokozatot, a mely a magyart a nemzetek rangsorozatában joggal megilleti, — ez adja meg a múlt történetének magyarozatát, s ez képezi a jövőben a világrend magasabb szempontjából létjogosultságának megdönthetetlen alapját.

Ezért nem hagyta el végkép e nemzete

az isteni gondviselés, ezért volt ő neki öríző pásztora, erős vára és biztonsága, az egy örök Isten, »ezért a mi szívünk nem félne, ha az egész föld megrendülne, és a hegyek a tengernek középsébe bédülnének«, — azért, mert a mi nemzetünk az emberiség életében és fejlődésében maga az Istenség legmagasabb céljait szolgálta.

Valóban méltó, hogy e nemzet ezer éves történetének határvonalánál megszentelt örömei s fájdalmái között arcra boruljon előtted örök Isten, és hálatelt szívvel emelkedjék feléd, kiről immár megtanulta, hogy nem kizárólag a magyarok Istene vagy te, hanem minden népek s nemzeteké, de megtanulta azt is, hogy azokat soha el nem hagyod, a kik a te igaz utaidon járnak.

Méltó, hogy a nemzet ezer éves határvonalánál s az új ezer év kelő hajnalánál nagy ünnepet üljön, hogy ünnep legyen széles e hazában, és ez ünnep fénye, melege betöltőn minden honfi szívet.

Méltó, hogy ez ünneplésben részt vegyen vármegyénk, Baranyamegye, Isten áldott ország gyönyörű megyéje, a mely az országnak, e magyar nemzetnek testéből való test, véréből való vér. — Méltó, hogy vegyen részt Baranya vármegye ezen ünneplésben épp úgy, mint kijutott bő része az ezer év szenvedéseiből, küzdelmeiből is.

Ez a vármegye, mely ép úgy a jelenben, mint az ezer éves történet egész folyamán, helyrajzi, nemzetiség és vallásfelekezeti viszonyai tekintetében mintegy az egész nemzet és ország hű képét mutatja, — melynek lakossága, minden vallásfelekezetre, nyelvre és fajra való tekintet nélkül úgy ma, mint a múltban hiven ápolta a honszerelmet, s hiven teljesítette hazafias kötelességét, és a melynek története elejétől végig szorosán össze forrva van az egész nemzet történetével.

Mindjárt a honfoglalás kezdetén Árpád vezére Edő, meghódította a megye egész területét, s annak biztosítására Szekcsőn várat is épített. A honfoglalásnak emlékét őrzi nem egy helység neve?!. . . Az első király nem-e előre tekintő bölcsességét hirdeti a pécsváradi apátság megalapítása, valamint a Szentpéterről nevezett püspöki székes templom Pécsen, mely keresztényiségünknek, s ebben megszilárdulásunknak erős bástyája lett.

Ugyancsak itt állott, mint a magyar műveltségnek hosszú időn át világitó tornya, a Nagy Lajos által alapított pécsi egyetem, míg Siklósnak vára, mint az alkotmányt féltő szabadságszeretet borongó emléke beszél régi nagyságunkról, régi hatalomról, régi dicsőségről.

Háromszáz esztendő honfi bánat kelt ki Mohács gyászterein. — Rut ármány és partos visszavonás folytán itt vészett el hazánk vezére, királyja; itt ezen a földön estek el nemzetünk hősei, nagyjai, huszezer jó magyar, ezek között 300 pécsi egyetemi ifju vérzett el e sikon.

Itt tiporta földre nemzeti létünket, innen indult ki az ozmán vad haragja, feldulni s igába hajtani hazánkat.

Olyan lett az ország, mint egy nagy temető, csodaszamba megy, hogy fel tudott támadni.

Ez időtől fogva a mi vármegyénk hosszú másfél századig a török hódoltság alatt az Eszéktől Dárdáig vert 4000 öl hosszú drávai hídön át folyton beözönlő pusztító török hadak széles országutjává lett.

A harc után meg maradt népei elmenekültek, falvai, városai elpusztultak, romokban heverték, s velök együtt mindaz, a mit a szorgalom, tudomány és munka addig összegyűjtött.

De ebben a rémes pusztaságban volt valami mégis, a mi a megmaradt igaz honfiakat az elcsüggedéstől, kétségbeeséstől megóvta, s egy szebb jövő reményét nekik fenntartotta.

A hazaszeretetnek a hősök sírjából fel-

feltűnő fénye bevilágított a sötét éjszakába, biztatón, hogy nem veszhet el végképp ez a nemzet, melynek a honszeretnek így példái vannak.

Mondják-e más példát tán nagyobbatt ennél, egyet a sok közül, örök oltárát az életet áldozó hazaszeretnek?!

Szigetvár védelme!!

Igaz, hogy Szigetvár nem a mi vármegyénk és soha nem is volt az, de azért a hősi küzdelemben, a mely falai között és falain kívül, mocsaras vidéken több mint 300 esztendővel ezelőtt lefolyt, és a melynél lelkesítőbb eseményt nem mutat fel sem a magyar történetírás, sem a világtörténelem, — részük volt a mi vármegyénk fiainak is, részt vettek abban nemcsak mint közharcosok, hanem a nemesség közül is sokan, a mi nagyon természetes egyrészt a vár közel fekvéséből, másrészt ama ismert körülményből, hogy Szigetvár fenhatósága kiterjedt Baranya vármegyének azzal határos részeire is.

Igy volt közvetlen része a mi vármegyénknek azokban a harcokban, a melyekről a mily szépen, épp olyan igazán mondja hazánk életben levő legnagyobb írója, hogy »homéri mesék költői ragyogásával vannak bevonva, csak hogy a harcosoknak csodatevő Istenei, a kik a hősöknek segíteni leszállottak, — nem a mesés Olymp mythoszi alakjai, hanem a megfogható, a látható és érezhető Isten: a hazaszeretet!«

Bizony méltó, hogy minden honfi lelkébe örökéletű betűkkel legyen bevéve, miként írja meg Zrínyi Miklós már előtte elhalt vezértársa Nádasdy Tamás özvegyének, hogy »ha az édes néha kedves nagyságod előtt, küldjön hozzám néhány lövészt Szigetre, hová Isten nevében bezárkóznom eltökélt számdékom, akarván mindenekelőtt a nagy Istennek, aztán ő császári királyi felségének s a kereszténységnek és ezen végromlásra jutott édes hazának hűségesen, állhatatosan, vidám lélekkel és vérem ontásával, s ha sorsom úgy akarja, életemnek is veszedelmével szolgálni.«

Örökéletre méltó emlékezettel hagyta fenn a történetírás, hogy miként zárkozott be maroknyi, de az utolsó csepp vérig elszánt harcosival Szigetnek várába, hogy ott a török császár tengernyi hadait bevárja, s azoknak eleibe álljon, — miként esküdtek meg vezér és harcosok kölcsönbe egymásnak, hogy a várat eltökélvén mindhalálig védelmezni, s miként váltották be esküjüket mind az utolsóig hősi halálukkal.

Romjai a várnak még ma is meg vannak, igazán soha sem épült meg azóta; de nem is volt soha, és nincs is rá szükség, hiszen nem a vár volt erős, hanem az a maradandó, hanem nagy, erős volt a hősöknek lelke, és a honfi szívben örök, maradandó azoknak emléke, a kik ott Istenért, királyért, hazáért hősiestén haltak.

Az örök Istenség gazdag kegyelméből elmultak a harcok, talán nem is térnek soha többé vissza. — Béke áldásait élvezi a nemzet, Nem vért kíván most már a hazaszeretet, hanem komoly munkát, s a komoly munkában kitartást, önzetlen buzgalmat, a mely versenyezzen, ámde ne versengjen, itt bent a hazában, épp úgy mint kifelé idegen népekkel.

Vaj' tud-e e nemzet abban is nagy lenni? ! nincsen benne kétség, a nemzet története szolgál a remény alapjául s biztos zálogául, hogy helyét ezen a téren is nemesen megállani s hivatását betölteni fogja.

Ha párhuzamot vonunk az elmult és a jövő ezer év kezdete között, ha látjuk, hogy nemzetünk nehéz küzdelmek után előre törekvő munkás szorgalommal helyet vívott ki magának a többi művelt nemzetek között, s azoknak kötevének befogadva, ugyanazon eszmék, szellem és világnézet hatása alatt áll, és a műveltségben — tudás és művészet terén azokat ha nem egészen érte el, de az utóbbi idők fokozott tevékenysége által megközelítette, ha látjuk, hogy nemzet és király,

kinél nemesebb, tisztább alak soha nem ült még királyi trónon, egybe vannak forrva; — akkor jogosult reménnyel és bizalommal mondhatjuk a legnagyobb magyarral, hogy minden jelenségek jövő fényt és nagyságot mutatnak nemzetünknek, a minnek megjövendülésére semmivel több jóslói tehetség nem kívántatik, mint előre megmondani, hogy a kisdéd makk, ha meg nem romlott, idővel termő tölgyle leendő, és hogy Magyarország nem volt, hanem lesz.

A múlt és a jelenből merített ilyen bizalommal és reménnyel áll itt ez a nemzet, ilyen bizalommal, ezzel a reménnyel tekintek én ennek a nemzetnek kicsiny porszem, de igazi tagja az elkakart kétes jövőre.

Pihenés a halál, küzdelem az élet, én nemzetem tehát küzdj és bizva bizzál, az a fényes csillag, a mely őseinket idáig vezette, s a mul ezer évben mindig fenntartotta: a hazaszeretet legyen a vezéred.

A szeretet önmagához és ehhez a földhöz, mert ez a föld az ősek ezeréves történelme, balsorsa és szerencséje, dicsősége és elnyomatása, öröme és gyásza által megszentelt föld, a négy folyó és három bérc hona, a te igaz hazád.

Ez a föld, melyen annyiszor apáid vére folyt, a melyhez a annyi szent nevet egy ezredév csatolt.

A nagy világon e kívül nincsen számogra hely, áldjon vagy verjen sors keze, itt éljed, éljed, éljed kell.

Hosszantartó, zajos éljenzés fejezte be a közgyűlés tagjai részéről a harsány hangon, étellel előadott szónoki beszédet és többben siettek Benkőnek gratulálni, legelsőnek Szily Pongrác orsz. képviselő fogott vele kezét a zöld asztalon keresztül.

Szily László alispán emelkedett ezután föl helyéről. Azt hiszem — ugymond — mindannyiunk érzelmeinek adok kifejezést, midőn indítványozom, hogy a most elhangzott beszéd egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétessék. (Helyeslés.)

Kosztits Kamill főjegyző fölolvasta ezután az uralkodóhoz terjesztendő hódoló fölirat szövegét, mely a következő:

"Felséges Császár és Apostoli Király!

Legkegyelmesebb Urunk!

Ezredik évét ünnepeljük annak, hogy Árpáddal eleink dicső, őseink végleg letelepedtek e szent földön, melyet azóta édes hazánknak nevezünk.

Az isteni Gondviselés, fejedelmink bölcsesége, az ősek utódainak öröklött vitézsége — kitartó munkássága — de főleg lángoló hazaszeretete, annyi sok viszontagság között, fenntartotta nekünk a népek tengerében e drága hont.

A szent hazaszeretet szívünkben gyökerező törvénye sugall bennünket, — ha országos törvény nem mondaná is — hogy midőn a nagy nemzeti ünnepből a legelső magyar embertől: Felséges Urunktól kezdve minden magyar ember kiveszi részét, mi is örömmünnepet szenteljünk.

Ez ünnep alkalmából mindenekelőtt hálaát rebegeve a magyarok Istenének s az ország Védasszonyának, hogy szeretett hazánkat jó és balsorsban megsegítették, vajjon első sorban kihez fordulnánk túlradó szívünk méltó szavakkal ki nem fejezhető érzelmeivel, ha nem koronás királyunkhoz, legkegyelmesebb urunkhoz.

A dicsőségesen uralkodó legmagasabb Ház, melyet Isten kegyelme, szent István koronája és ősi alkotmányunk országunkhoz eiválaszthatatlan kapcsolatok fűzött, szíveinkben a hazaszeretet mellett a törhetlen hűség és hódolatteljes ragaszkodás érzelmeit kelté mindenben.

Ez a legmagasabb Ház iránt táplált szívünkben fakadó érzelmeink hatványozottan jutnak kifejezésre Felséged felkent személye irányában.

Mert Felségedben a legalkotmányosabb királyt tiszteljük és üdvözöljük, ki ünnepélyes esküjéhez hiven, népeinek és különösen hű magyar nemzetének jólétét és felvirágoztatását mindenkör alkotmányos alapon előmozdítva uralkodik, dicsőségesen, hódolattal tisztelve a szeretve népétől, viszont őszintén bizva szeretett népeinek hűségében és hódolatában.

E kölcsönös érzelem megingathatatlan alapja ugy az uralkodó Ház, mint Magyarország jövőjének; és jól mondja a szentesítendő törvény: áldásos összhang az, mely zálogát képezi a jövő századok biztos haladásának.

Örömmel ragadjuk meg tehát az alkalmat, hogy a magyar állam ezeréves fennállásának emléknapéből kifolyólag őseinktől öröklött hagyományos jobbágyi hódolatunkat a legmagasabb trón számolyához helyezzessük.

Fogadja Felséged és a legmagasabb Ház minden tagja legkegyelmesebben szívünk mélyéből eredő hódolatteljes és szeretetteljes legalázatosabb üdvözlésünket; Felséged pedig különösen azon őszinte kívánságunkat, hogy minél hosszabb boldogságos dicső uralkodása alatt a szent korona Isten kegyelme és malasztja mellett, népeinek ragaszkodása, szeretete és hűsége által ragyogjon ezentul is.

Esedezve kérjük egyuttal Felségedet, hogy minket legminkesébb alattvalóit legfelsőbb kegyelmében továbbra is részesíteni méltóztaték.

Kik egyébiránt jobbágyi tántorithatlan hűséggel öröklünk

Pécsett, a magyar, állam ezeréves fennállásának emlékére 1896. évi május hó 11-én tartott ünnepélyes közgyűlésünkből, Császári és királyi Apostoli Felségednek Legalázatosabb hű szolgálói és alattvalói Baranya vármegye közönsége nevében

Szily László s. k.
alispán.

Kardos Kálmán főispán: Hódoló tisztelettel a trón számolyához föl fog terjeszteni.

Szily László alispán: Utolsó pontja következik a tárgysorozatnak, a mennyiben a közgyűlés jegyzőkönyvbe foglalná a millenniumi alkotásokat. Ezek lennének:

1. A mohácsi megyei kórház.
2. A munkában lévő három kötetes monográfia.
3. A millenniumi kép.

Alispán indítványa egyhangulag elfogadtatván, a jegyzőkönyv hitelesítésére Zsornay György és Kosztits Szilárd bizottsági tagok kiküldettek.

Ezzel a diszkozyűlés háromnegyed 11 órakor a főispán elterésével véget ért.

A város diszkozyűlése.

Már jóval 11 óra előtt kezdtek gyülekezni a fekete szalon ruhába öltözött városatyák, úgy hogy a kitűzött órára már zsúfolásig telve voltak a közgyűlési terem padjai s mire az ülés megnyitása bekövetkezett itt-ott egy-egy magyar diszöltözött is gyönyörködtette a szemet. Magyar diszben vonultak be Aidinger János polgármester, Majorossy Imre főjegyző, Vasary Gyula főkapitány, Erreth János orsz. képviselő, Krasznay Miklós dr. és Egry Béla dr. bizottsági tagok. Baranyavármegye testvértörvényhatóságának több tagja szintén emelte megjelenésével az ünnepély fényét, köztük diszmagyarban Benkő Gyula a vármegye mai disz-szónoka; a karzaton pedig előkelő hölgyközönség jelent meg a diszkozyűlés meghallgatására.

Pontban 11 órakor fényes magyar diszruhában, a közgyűlési tagok lelkes éljenzése között belépett Kardos Kálmán főispán s

elfoglalván az elnöki helyet az egész közgyűlés által állva végig hallgatott következő gyönyörű beszéddel nyitotta meg az ülést:

"Mélyen tisztelt közgyűlés!

A távolban kékülő hegyek ormaitól le a meseze tengerig; a felföld sivar vidékein, az alföld áldásos rónáin magasatos ünnepet ül nemzetünk.

Fényben árad az ország szíve: székvárosa, a gunyhó szegénység díszét öli; de paloták hatalmas urát és gunyhó szegény lakóját egy érzet lelkesíti s halával emelkedik lelke az Egek urához. Mintha őseink szelleme lengene körünkben, hogy adjon velünk halát a multakért, öntsön bizalmat a jövő iránt.

Ki ma meg tud maradni a számító észrideg határai között, kinek szíve nem gyul lelkisedés: nem érdemli, hogy e hon fiának ismerje, nem érdemli a magyar nevet.

Népek merültek el, nemzetek süllyedtek, s e maroknyi nép egy ezredév után még él és önérettel tekint a multa, bizalommal a jövőbe.

S ha önértet szállhat e hon lakóiba; e törvényhatóság polgárainak fokozott része van ebben.

A honalkotás első korszaka fényével árasztá; volt hira, dicsősége, s hogy megjött a szenvedés kora: vérzett és szenvedett az egész hazáért.

Még állanak a bástyák romjai, melyekből kitört hősi népe; égnek merednek még a minaretek, mint hosszú szenvedésnek néma tanúi; e bástyák vették föl a védelmet s bocsátják hősi halálra lakóit.

És hogy elmult halál és küzdelem, a béke angyala terjeszté szárnyait a sokat szenvedett vidék fölé; e falak mögött találtak menhelyet az emberiség legszentebb eszméi; innen indulhatának meseze hódító utra.

Leomlottak, nincs többé szükségünk reájuk; közös tulajdonunk ma már jog, szeretet; hazánk szent jelvénye alatt egyek vagyunk, egyenlők s szabadok.

És ha ismét küzdésre kell szállanunk létért vagy szent eszmékért: bátran nézünk a jövő elé, nem félünk, nem rettegünk, hiszen van erőnk, van gazdagságunk.

Erőnk a honszeretet, hűség és szabadság, kincsessel megáda az Ege drága földet; nem erdőfede térei, nem aranykalászos buzafölde, nem folyói ezüstvize, sem a szőlő bibortúze: magyarnak legnagyobb kincse ez a nép, mely lelkesedve áldoz hiven erőt, vért hazáért és királyért.

Eljen a haza, éljen a király! (Hosszas éljenzés.)

A lelkes éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd után felemelkedett helyéről Krasznay Miklós dr. s a következő ünnepi beszédet mondotta:

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes Közgyűlés!

Az ismert hazai és külföldi írók nyomán történelmi hitelességgel megállapítható, hogy immár ezer év pergett le az örökkévalóságba azóta, a mióta a magyar nép e hazát, a gondviseléstől predesztinált örökségét elfoglalta.

Csakis ezen tény és az időpont meghatározása az, ami ezen kutfőkönki bizalmunkat megérdemli, mert a többi, amit őseinktől olvashatunk, a mondat körébe tartozik, sőt a midőn a külföld történetírói őket barbár, kegyelmet nem ismerő és erkölctelen népek tüntetik föl: ennek valótlanúsága és a rosza karakteru jellemzés indoka könnyen kimutatható.

Mert igaz ugyan, hogy a honalapítás első századában a teljesen idegen és ellenséges indulatu népfajok közé beékelte magyarok kardja hüvelyében nem pihenhetett e kard súlyát megérezte mindenki, a ki ellenségévé szegődött, amde ha tudjuk azt,

hogy a magyar akkor is egy felsőbb lényt imádott: a hadak istenét, egy nőt szeretett: az élete párját és a meghódolt a meghódított népeket Európa akkori kulturállamaiban divó szokás ellenére nem szolgaságba vetette, hanem egyenjogú testvérül fogadta; ha bizonyos az is, hogy a kereszténység a szeretet vallása, Európa összes népei közt épen azért talált a magyaroknál leghamarabb és legáltalánosabban befogadásra, mert az egy isten imádást, a családi élet legnemesebb formájának tiszteletét és a felebaráti szeretetet harcedzett kebleikben magukkal hozták és ha ismerjük azt, hogy ez az Ázsiából bevándorolt nép egy oly exakt állami szerződéssel telepedett le új honában, mely ezer éves alkotmányunknak ma is sértetlen alapkövét képezi: akkor mindazt, a mit honalapító eleinkre a vandalizmusból festenek, joggal azon mesék körébe utasítjuk, melyek a 9 ik századnak, a népvándorlás korszakának rémes harcaiból merítették tárgyaikat és szülő okuk a félelem volt.

Hiszzen, tisztelt közgyűlés, ennek az Európának, vagy legalább is nagy részének ezer év sem volt elegendő arra, hogy a magyart megismerje, másként nem találna annyi hívőre és istápolóra az a sok féle panasz, melyet a nemzetiségi demagogia manapság is ellenünk világgá röpít: a melyek pedig jól tudjuk, szintén csak mesék, csakhogy ezeket ma nem a félelem, hanem — bizonyos megnyugvással mondhatjuk — az irigység szárnya hordozza, mert a magyar annyi balsors mellett számottevő nemzetiségi fejlődött Európában.

Tény az, hogy az az Ázsiából, annak a tündérregékben megénekelte valamelyik rejtekéből bevándorolt maroknyi lovas seregvitézségével, kitartásával és erélyességével megalapította Magyarországot és a magyarság hegemoniáját elismertette.

Nem lehet azonban feladatunk, tisztelt közgyűlés, e beszéd keretében az ezer év történetére még főbb vonásaiban sem kiterjeszkedni, annál kevésbé, mert a legjelentősebb tények, melyeket elbeszélhetnénk, az csak szomorú és igen sok véráldozatot kívánt események sorozata lenne; hisz a zavartalan honfiai örömből oly kevés nap jutott a magyarnak osztályrészüll, hogy azok mint gyöngyszemek tűnnek el a gyásznapok tengerében.

Már pedig a mai nap legyen olyan ünnep, a melyen minden honfiai kebel csordultig teljék meg örömmel és lelkesedéssel és ne vegyüljön a hálaadó szózat közé egy panaszos hang se!

Ti pedig, dicső hősek ezrei, a kik nem Róma és Hellas nagyságáért vívtatok hódító harcokat, hogy neveiteket a történelem emléktáblájára véste volna, hanem a haza szabadságának védelmében öntöztétek véretekkel annak minden talpalatnyi földjét, ti magyar anyák, kik könnytelen szemekkel küldtétek fiaitokat, éltetek reménysegit a véres harcokba, és ti honleányok, a kik áldva borítottátok menyasszonyi fátyolaitokat a csatamezőn dicső halált halt hón szeretett ifju ravatalára: ha az örökkévalóság sziveinkbe tekintetek, meg fogjátok azért találniotta kegyelet és hála érzetét, mert nektek köszönhetjük, hogy ma e helyen mint szabad hazának szabad polgárai állunk. (Éljen!) (Éljen.)

A midőn mégis e közgyűlési teremben ezer éves fennállásunkat ünnepeljük, meg kell emlékeznünk városunk multjából azon ki-magasló eseményekről, a melyek igazolják, hogy Pécs város, a mi szűkebb hazánk, a multban is nagy jelentőséggel és hivatással bír és ezen feladatát polgárai mindenkor méltóan betöltötték.

Ezek között első helyen áll azon tény, midőn szt. István király az 1009-ben alapított püspökség egyik székhelyévé Pécsot emelte. Kétségtelen, hogy a város már ak-

kor is a fejlődés azon fokán állott, az már akkoriban a városi rendnek megfelelt és lakói számos kiváltságot élveztek: de mert azon időben a tudományok majdnem kizárólag az egyházak körére szorítottak, a püspöki székhely föllállítása vetette meg alapját Pécs kulturhivatásának és polgáira azon kötelességet ruházta, hogy a tudományok művelésének legyen istápolója.

És csakugyan Pécsnek falai közt azóta a tudományok találtak otthonot, mely nagy-nevű püspökeink szellemi vezetése és áldozatkészsége mellett folyton szélesbedett. Az 1368 ban felállított tudományos egyetemmel pedig az egész ország kulturájának gócpontjává lett, melyet nemcsak magasabb művelődésre vágyó hazai ifjuságunk, hanem a külföld tudósai is felkerestek.

Sajnos, hogy Szigetvár elestével Pécs is a török főnhatóság alá jutott és ez alatt sinlett 140 évig. A midőn pedig felszabadult, ismét a rácok pusztításait kellett kiállnia, a mely vandalizmusában a törököket is felülmulat. Ugyannyira, hogy a keresztény kultúra ezen fényes metropolisza a 18. század elején a pogányok által visszahagyott rom volt.

A város lakossága azonban hű maradt ősi tradícióhoz és csüggedetlen szorgalommal fogott ismét a város helyreállításához és fölvirágoztatásához, a minek az lőn az eredménye, hogy alig egy pár évtized múlva ismét elsőrendű kultur és ipari városként szerepel és ennek tulajdoníthatjuk, hogy 1780. január 21-én Mária Terézia királynő szabad kir. várossá emelte.

Ha nem is tudnók a történelemből, hogy Pécs város polgárai a mult századokban milyen hazafiak voltak, megismerhetnők azt ezen okievelőből, melyben az adományozás indokál az foglaltatik, hogy „Pécs város derék polgárai és lakosai a trón iránt tanthathatatlán hűséget tanusítottak és a hazának úgy harcban, mint békében hasznos polgárai és a közjó előmozdítói lenni soha meg nem szüntek.“ Ez a legmagasabb és legilletékesebb helyről jött dicséret dokumentálja Pécs város ősi multjának hazafiságát.

Azóta városunk hivatása tudatában a rendszeres fejlődés útján haladt előre és mi, annak mai polgárai a mily büszkeséggel tekinthetünk vissza a város történelmi multjára, ép oly öntudattal mondhatjuk, hogy jelenlegi kulturánkban, amely az egész délnyugati országrész közművelődésének nemzeti irányadó forrása, a város régi hirneve ragyog vissza.

Méltóságos főispán ur! tekintetes közgyűlés!

A második ezredév hajnala a béke szárnyait találja hazánk fölött kiterjesztve és amíg az elmúlt ezer év alatt hatalmas népek omlottak össze és tűntek el az enyészet ködébe, a magyar nemzet nem mint roskatag aggastyán, hanem mint harcokban megedzett, tapasztalatokban gazdag, életerős ifju lépi át a második ezredév küszöbét, jogos önérettel tartva számot arra, hogy Európa kulturállamai között foglaljon helyet és ha egyáltalán van biztos záloga a jövődöbeli nagyságnak: úgy a mindenható megáldotta vele a magyart épen az ezer éves forduló alkalmára.

Ezen biztosítékok elseje a király! (Éljen!)

A jó és balsors csodálatosan összeműködött arra, hogy királyunkat szt. Istvánhoz, a magyar szent korona trónjának megalapítójához hasonlíthassuk.

Főruházta őt a jóság és kormányzó bölcsesség mindazon kincseivel, melyek egy nagy és nemes királyi szivben föltalálhatók és osztályosává tette ugyanazon emberi sorsnak, a mely első királyunknak jutott.

Valamint Szt. István tette le a keresztény királyság alapkövét, melyen államiságunk majd ezer évig, mint biztos szirten nyu-

godott, akként királyunk tette le a második ezredévre szóló nemzeti létünk épületének alapkövét azzal, midőn mély alkotmányos érzellemmel és előrelátással megvalósításra segítette azon eszméket, melyekért a nemzet a szabadság, egyenlőség és testvériség nevében rajongott. (Ugy van!)

És midőn a korona a legkegyetlenebb emberi fájdalom töviskoszoruját takarta fején: martíromságát, mely másnak talán szívét zuzta volna össze, oly atyai gondossággal viselte, mintha milliókra menő gyermekei közül csak egyet veszített volna el, és ezen egynek elvesztése fölötti keservet a többinek nem szabad éreznie. (Ugy van! Éljen!)

Nem is kisebb az a hódoló szeretet, melylyel ma 15 millió magyar a trónt körülállja, azon érzelmenél, mely ezer év előtt százezernyi magyar kebelében honolt Árpád iránt, midőn őt paizsokra fölemelték. És ha ma ez az ország templommá változnék, abból csak egy fohász emelkednék az egék urához: tartad meg Isten királyunkat sokáig! (Éljen!)

Jövők második biztosítéka a magyar haza szeretetében rejlik.

Nem az öndicséret mondatja ezt velem tisztelt közgyűlés, hanem ezer éves multunk, mely megtanított arra, hogy ha pártos és viszálykodó nép is a magyar, de midőn a hazája, a hazának szabadsága forgott kockán, akkor csak abban versenyzett egymással, hogy ki szereti ezt az ősi vérvél és verejtékével megszentelt és megtermékenyített földet jobban; de mondatja velünk ezt a saját öntudatunk is, mert kell hogy a nemzet geniusa mindenkinek, aki magát magyarnak vallja, egy csepp vért a vérszerződésből beleoltott ereibe, és ez lelkesít föl és ez érzeteti velünk, hogy a haza szabadságának szivünkbe vésett szent jogait büntetlenül nem sértheti meg senki!

Nem akarok Európa jövőjéről sötét képeket festeni, de bármily faji vagy társadalmi-harc viharja fog rajta keresztül vonulni, a mely elsöpörheti az ellene szegülő intézményeket és velük együtt, sajnos, sok lángész hasznos alkotásait, de meg fog annak ereje törni Magyarországon: mert hiszem és reményelem, hogy a mai letett alapokon a Magyar ősi erényeivel lassan, de biztosan föl fogja építeni a fölvilágosodás és haladás követelményét, a teljes jogegyenlőség marandó várát, melynek talajában kozmopolitikus-idea föl nem burjánozhatik, mert annak minden polgára a trón és a haza iránti hűségben és szeretetben egyesül. (Ugy van!)

És ha azt akarjuk, hogy ez a büszke öntudat, ez a nemes lelkesedés, a mely a mai örömnünnepen keblünket betölti, a jövő századok magyarjainak keblében is érintetlenül honoljon és a mienkhez hasonlóan, való alappal birjon: akkor tegyük szent fogadást, hogy a közügyekben minden cselekedeteinket csak egy eszme fogja vezérelni: az önzetlen honszeretet és csepegtessünk be annak tanait gyermekeink szivébe már az első imádsággal együtt és akkor a magyar nemzet nagy lesz, hatalmas és örökké él. (Éljen.)

Ezek után indítványozom tisztelt közgyűlés, hogy ezer éves fennállásunk ünnepelésére tartott mai diszközgyűlésünkben hódoló feliratot intézzünk Apostoli királyunk Ó felségéhez, megörökítendő igaz érzelmeinket, melyek a magyarság ajakán e két szóban hangzanak országszeret éljen a haza, éljen a király!

A kitörő lelkesedéssel, tapással és viharos éljenzéssel kísért ünnepi szónoklat után, miután az indítványozott hódoló feliratnak a legmagasabb trón zsámolyához való juttatása egyhangúlag határozatba ment, szót kért Aidinger János polgármester és indítványozta, hogy a főispán megnyitó beszéde és Krasznay ünnepi szónoklata örök emlékezetül a közgyűlés jegyzőkönyvébe szó-

szerint beigattassanak, azok több ezer példányban kinyomassanak s a város polgársága közt kiosztassanak.

Indítványostá továbbá, hogy határozza el a közgyűlés, mikép a mai lélekemelő ünnepély emlékének megőrzésére a városi székházat a bemutatott tervekben letett alapideák szerint a város méltóságának és a váltosott idők követelményeinek megfelelőleg kiépíteti.

Mire a közgyűlés az előterjesztett összes indítványokat egyhangu lelkesedéssel elfogadta.

Kardos Kálmán főispán végül bejelentette, hogy Schwaibach Zsigmond bizottsági tag az általános lelkesedés hatása alatt a városi szegények közti kiosztás végett 500 koronát ajánlott fel, mit a közgyűlés halas tudomásul vett s megéljenezte a nagylelkű adakozót.

Után a főispán még a jegyzőkönyv hitelesítésére bizottságot kért fel, a közgyűlés a lehető legemelkedettebb hangulatban oszlott fel.

A Szt. Pál társulat ünnepélye.

A pécsi szeminárium növendék papjai, mint a Szt. Pál társulat tagjai szintén kivettek részüket a millenniumi ünnepségből. Nagy számmal jöttek el vasárnap d. u. 5 órakor az érdekesen összeállított műsor meghallgatására városunk előkelő köreiből. Először Bartay E.-nek Nemzeti ima című dalát adta elő a növendék papság ének-kar. Éber Géza IV. éves hittanhallgató vezetése alatt. Az elnöki megnyitó beszédet Szabó Géza IV. éves bh. tartotta szép és kimerítő készültséggel. Liszt F. magyar rapsodiáját Éber G. játszotta zongorán. Ezután ünnepi beszéd következett, melyet Szakócs Ottó II. éves bh. mondott, mely formai szépségben és tartalomgazdagságban nagy hatásnak bizonyult és a hallgatókat meglepte. Szent István végsőháját Keller József VII. o. t. szavalta. A Szózatot ismét az ének-kar hatással énekelte. Ezután társulati jelentések olvastattak fel és pályadíjak osztottak ki, mely alkalommal dr. Igaz Béla tanulmányi felügyelő lelkesítő beszédet intézett az ifjakhoz, buzdítván őket a további laudatlan munkásságra.

A Hugennottákat játszottak hegedűn Eckert Sándor és zongorán Vajdics Károly, mindketten VII. o. tanulók. Pompás sikerrel szavalta el Szánthó Ignác IV. é. hh. dr. Résbányay Józsefnek a magyar nemzet ezredéves ünnepére írt himnusát. Ezt követte a növendék papság által gyönyörűen előadott Könyörgés c. alkalmi ének. Erkel F. Hunyady Lászlójából részleteket adtak elő zongorán Éber G. IV. é. és Arányi Géza III. hittanhallgató, melylyel ez élvezetes emlékünnepele befejezést nyert.

A Polgári Kaszinó ünnepélye.

Városunk ezen demokratikus egyesülete mint minden hazafias szellemű dologban, így a millennium megünneplésében sem maradtott vissza. Kaszinónk szombaton este tartotta ünnepélyét az egyesület dísztermében. Hecker István főreáliskolai tanár szépen átgondolt, remekül megfogalmazott s hangulatyfyal fölolvastott előadásával vette kezdetét az est. Fölolvastott hazánk multját és jelenét vázolta s a jelen voltak figyelmét elejétől végig lekötötte a történelmi igazságok, való tények elmondásával. A lelkes fölolvastó élénken megéljenezte s zajosan megtapsolták. Ezt megelőzőleg az egyesület tagjai elénekeltek Kölcsey Himnusát s a fölolvastás után Vörösmarty Szózatát. Erre a közös díszvacsora, a bankett következett, melyben részt vett közel 70 egyesületi tag. A vacsora Farkas népzenés bandájának Rákócy indulója mellett kezdődött. Az első szónok Hartl Ferenc elnök

volt, kinek beszédét gyengélkedése miatt id. Eötvös Gusztáv titkár olvasta föl. A meghajenezett dikció után Vég Lajos postatáviradfortiszt szavalását akarták többet hallani, ki azonban ez alkalommal prózában mondott el oly lendületes s szivig ható szónoklatot, hogy a beszéde akarmelyik országgyűlési képviselőnek is übecsületére vált volna.

Megérdemelné a beszéd, hogy a kaszinó irattárában szó és betű szerint megörökíttessék. Az Erdélyből hozzánk került derék tisztviselőt hatalmas tapsokkal és éljenzésekkel jutalmazták. Az ünnepélyen Farkasék bandája szorgalmas s régi szebbnél-szebb magyardalok eljátszásával általános társulatot s fesztelen társalgás mellett éjjel után kezdett oszladozni az ünneplő közönség. Megemlitjük és megdicsérik még az öreg Novotárszky bácsit, a ki a terített asztaloknak élő növényekkel való díszítését, mint máskor, úgy a jelen alkalommal is, teljesen ingyen eszközölte.

Millenniumi hangverseny.

A „mindig diadalmas“ Pécsi Dalárda, mint Váradi Antal ez alkalomra írt prologjában találóan mondja, nem csekély mértékben járult hozzá a millenniumnak városunkban való fényes megünnepléséhez, a mikor az összes pécsi dalos egyesületeket egy nagyszerű hangverseny megtartására egyesítette.

Vasárnap este ment végbe ez a nagy-szabású és lélekemelő momentumokban bővelkedő hangverseny a fényesen kivilágított városi színházban, melyet válogatott és előkelő közönség töltött meg szüntől.

A műsornak — mely nagy gondal és művészi érzéssel volt egybeállítva — első pontja volt Erkel Ferenc „Hunyady László“ dalművének nyitánya, melyet a cs. és kir. 44. gyalogezred zenekara Christóf karmester vezénylete mellett kitűnő precizitással adott elő. Valóban, ha visszagondolunk ennek a zenekarnak állapotára, a mikor az a derék somogyi fiukkal első ízben bevonult városunk talai közé, s összehasonlítjuk azzal a művészi színvonallal, a melyen az most áll, lehetetlen elismeréssel nem adóznunk a derék zenészek iparkodásának, de különösen Christóf karmester ambiciózus és lelkes vezetésének, a mely ezt az eredményt elővarázsolta. A közönség nem is fukarkodott a jól megérdemelt tapsokkal, melyekkel a zenekarnak a nyújtott műélvezetért úgy enél a számnál, mint a hangverseny későbbi folyamán előadott „Bánk-bán“ féle ábránd kitűnő interpretálásáért adózott.

A második szám Várad Antal alkalmi prologja volt, melyet ifj. Eötvös Gusztáv fényes díszmagyarban szavalt s melynek egyes szakaszai után a színpal mögül felhangzottak a dalosegyesületekből kiválasztott ének-karok illető dallamai, míg végezetül a hátsó függöny felrepült s az ott elhelyezett 180 főnyi hatalmas kar rázendítette a „Szózat“-ot, melyet a közönség állva hallgatott meg s végezetével viharos tapsban és éljenzésben tört ki.

Igen kedves száma volt a hangversenynek Schlauch Anna k. a. fellépte, a ki Farkas Sándor cigányzenekarának díszkrét kísérete mellett tőrül metszett magyar népdalokat adott elő, még pedig oly erőteljes s mégis fűlbemászó, kellemes csengésű hanggal s oly igazán magyaros zamatu kifejezéssel, hogy a közönség nem tudott betelni azok hallgatásával; kétszer is megújráta s a kedves énekesnő kitűnő előékenységgel mindannyiszor újabb és újabb, szebbnél szebb nótákkal szolgált rá a folyton megújuló tettségnyilvánításokra. Következett ezután Huber Károly Szabadság dala, ez a hatalmas és lelkesítő kar, a melyet a Pécsi Dalárda, a Pécsi Polgári Daloskőr, a Pécsi Dalosegyesület, a Pécsbányatelepi Daloskőr

és a pécsi tanítóképző intézet hallgatói — számszerint összesen 180 dalos — adott elő.

Valóban bámulatot keltett az a szabátosság, a melylyel ezek a különböző dalos-egyesületek az együttes karokat előadták, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy mindössze csak két öszspróbát tartottak.

Végezetül a „Himnusz“ hangzott fel az impozáns összes kar ajkairól, melyet a közönség szintén állva hallgatott meg s aztán azzal az impresszióval kezdett oszlani, hogy ez a hangverseny egyik méltó, kimagasló pontját képezte a város millenniumi ünnepségeinek.

— (Millennium Babarcon) F.

hó 9-én folyt le Babarcon a millenniumi ünnepély, mely hazafias dolgában bizonyára nem maradt a többi mögött. Szombaton reggel hat órakor 6 mossárlövés jelezte a hajnal jelentőségét. A mindkét nembeli tanuló ifjuság ünnepi ruhában — a lányok fehérben — 7 órától fogva gyülekezett az iskolatermekben, honnét 8 órakor vonult tanítói vezetésével a templomba az ünnepélyes „Te Deum“-ra, a hol a közönségnek, dacára hogy hétköznapi volt, színe-java megjelent. 9 órakor kezdődött az iskolai ünnepély, a mely a már eléggé ismeretes programpontra szerint folyt le. Délután 2 órakor szintén az iskola-udvarban gyűltek össze a gyermekek, mindegyik zászlóval ellátva, a honnét zene szó-kisérettel vonultak a közegeen kívül fekvő akácerdőbe, a hol ismét szavalatokkal és különféle játékokkal töltötték az időt. Este 8 óra volt már, midőn a gyermekek a zene hangjai mellett visszatértek az iskolaudvarba, a hol Studer Mátyás kántortanító a gyermekekhez szívből szóló beszédet mondott, a melyben ismételtén a hazaszeretet és a val-las ápolására hirta fel őket.

Ezuttal megjegyezzük, hogy Babarcon ezen a napon megszűnt a nemzetiségek és felekezetek közötti határvonal, a mennyiben ezen a napon a közönségnek úgy katolikus, mint református hievei együtt ünnepelték a honszeretet kapcsán hazánk ezeréves dicső multjának nagyszerű emlékezetét.

H i r e k.

Pécs 1896 május 11.

A Mirchi drámája.

Közelebről nincs szerencsénk ismerni azt a köztitét, a ki a Pista névre hallgat, s a ki Üszöghi Zsuzsinak elforgatta a fejét. Az Üszöghi Zsuzsi egy olyan csaeldeány, akinek a feje fölött eddig 23 tavasz futott át s im a huszanharminadikon a helyi sbirrek a leányzót a helyi ólombörtönökbe vitték, mert Zsuzsi az este marólugot öntött a Pista arcába. Ugy volt a dolog, hogy a Pista kővitész hitgette a Zsuzsit, hogy hazaviszi az anyjához, ha kiszababul s akkor aztán boldogan élnek. Még pár nap előtt levelet is diktált ilyen irányban az édes anyjához címzve a Zsuzsi tollába és lám az állhatatlan Pistavasárnap már más leánynyal kacsalódott. A szerencsétlen Zsuzsi pedig szeretne nagyon est a kétszintű posztót s hogy ne tekinthessen másra, tegnap este megleste s marólug oldatot öntött az arcába. Ezért tartóztatták. Ma a rendőrség előtt beismerde a tettét és azt mondta, hogy ő nem tehetett másként.

— Meg akartad vakítani mind a két szemére, hogy ne lásson. Hát aztán mit értél volna avval, ha koldus lez?

A csinos rokokyába öltözött vékony teremtes sirva fakadt és kendője mögől sirta:

— Jaj, kellett volna nekem ő úgy is.

— Csak azt akartad, hogy ne kacsintgasson másra?

— Csak . . .

Az őzdi illetőségű leányt levitték a börtönbe s átadták az ügyészségnek.

Napirend 1896. május 12-én.

Naptár. kedd, május 14. — Róm. kath.: Pongrác. — Prot.: Szervác. — Görög-kel. (április 30.) Jakab. — Zsidó: Ijar. 29. — Nap két 4 óra 21 perckor — nyugszik 7 óra 7 perckor. — Hold két 3 óra 36 perckor este, — nyugszik 7 óra 18 perckor reggel. Ujhol este 8 óra 47 perckor.

Időjárás: hőméréklet 15 Cels. fok meleg, légnyomás 751. Kilátás: a központi meteorológiai intézet jelzése szerint változó felhőzet, enyhe, száraz idő várható

Rendes közgyűlés a városnál d. e. 10 órakor. Közigazg. ülés a vármegyeházán d. e. 10 órakor.

(A holt napi városi közgyűlés.) Pécs szab. kir. város köztörvényhatósági bizottsága holnap május hó 12-én délután 10 órakor rendes közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő: 1. A szervezőkedési bizottság munkálatai és a város tanácsának véleményes jelentése. 2. A tisztújítás napjának meghatározása. 3. A közigazgatási bizottság évi jelentése. 4. A hirdetményeknek a város területén való kifüggesztése érdekében készített szabályrendeleti javaslat tárgyalása és ezzel kapcsolatos intézkedések. 5. Bizottsági jelentés a tanítványait leghazafiasabban nevelő tanár vagy tanító részére tett Farkas-féle ösztöndíjnak ez évre történt adományozása iránt tett intézkedés. 6. Tanácsai előterjesztés a középiskolai ifjúság részére a fővárosban rendezendő tornaversenyben való részvétel előmozdítása miatt szükséges segély megadása iránt. 7. Tanácsai előterjesztés a városi szegényházi alap tulajdonát képező Pollák féle ház eladása iránt. 8. Tanácsai előterjesztés az erdei kiadási tételről póthitel engedélyezése iránt. 9. Pupinszky Ferencné és társai kérvénye a Makár utca végén egy közút felállítására iránt. 10. Grünfeld Mór pécsi lakosnak kérvénye a helyi illetőségük közé való felvétele iránt. 11. Néhai Loncsár Ferenc volt negyedmester özvegyének kegydíj kérvénye. 12. Néhai Müller Károly volt rendőrtizedes özvegyének kegydíj kérvénye.

(Eljegyzés.) Komlóssy Antal, babarci tanító f. hó 9-én tartotta eljegyzését Brachmann Annával Babarcon.

(Kitiltott Himnusz.) Dárdán — a miniszeri rendelet szerint — az összes hivatalok a millenniumi hálaadó Isten tiszteletet 10-én tartották meg. A dárdai felekezetek plébánosai az Istentiszteletre — külön meghívókon — az összes hivatalokat meghívták. A róm. kath. templomban az Istentisztelet reggeli 9 órakor tartották meg, a melyre a szolgabíró, járásbíró, adóhivatal, sóhivatal valamint Schaumburg Lippe herceg uradalmainak tisztjei és Dárda intelligenciája teljes számban jelent meg. Istentisztelet alatt a dalára a „Himnusz“ és a „Szózat“ énekelte. 11 órakor a gör. kel. (szerb) templomban tartották Istentiszteletet, melyen a dalárdának a himnusszal és szózzal kellett volna közreműködnie az előre megállapított program szerint; de az iskolaszék nevében a pápa tiltakozott, hogy a dalárda a himnusz és szózzal énekelje. Az Istentiszteletet sem tartották magyar nyelven, a mi nagy felháborodást keltett annyival inkább, mert az előtte való napon tartott népi-ünnepen Dárda intelligenciája 100 szerb iskolásgyermeket vendéglát meg uri módon, iskolájukra nemzeti zászlót vett és a szerb testvérek ezt azzal hálálták meg, hogy templomból a magyar himnusz és a magyar szót kitiltották.

(A millennium Mohácson.) Mohács millenniumi ünnepeit az állami polgári leányiskola ünnepélye nyitotta meg, melyet megelőzőleg a növendékek a püspök-templomban misét hallgattak, melyet Szivocsevis zárdafőnök celebrált. Az

ünnepélyen Német Lipót mondott gyönyörű beszédet. Beszéltek még Brand Ede igazgató, Budai Tekla és Kalma István tanítók is. A belvárosi népiszkolának mintegy 1000 növendéke a Keserits Ferenc plébános tartotta szentmise után az iparosok olvasóköribe vonult hol Keserits Ferenc mondott alkalmi beszédet. A református iskola növendékei a Csáky István lelkész által mondott istentisztelet után az iskolában tartották meg ünnepélyüket, melynek kimagasló pontját képezte Pápai János tanító alkalmi beszéde. Délután volt az izr. iskola ünnepélye.

(Halálosások.) Frieszl Katalin f. hó 9-én, életének 84-ik évében meghalt. Temetése ma délután 3 órakor volt nagy részvét mellett. — Brawenc Frigyes m. kir. pénzügyi számtanácsos szombaton délután, életének 53-ik évében elhunyt. Temetése ma délután 5 órakor volt a Nagy-Flórián-utca 12. szám alatti gyászszobából a budaivárosi közsirtben.

(Patacs millenniuma.) Csupy Ede, patacsi körjegyző, nemes emberbaráti érzéseinek és hazafias lelkesedésének igen szép jelét adta a millenniumi ünnepek alkalmából, a mennyiben, hogy a haza ezeréves fennállásán a kis Patacs község is ünnepeljen, szombaton délután a lakosokat a szentkúti erdőbe népmulatságra hívta össze és ott őket a saját költségén bőkezűleg megvendégelte. Sok ilyen nemesen gondolkozó előjárót a népnek!

(A főkapitány millenniumi alapítványa.) Vaszary Gyula főkapitány, a millenniumi ünnepek emlékére 100 frtos alapítványt tett, azon célból, hogy annak kamataiból minden évben a millennium emlékére május hó 10-én egy-egy erkölcsös, példás magaviseletű cseléd jutalmazassék meg. Az alapítványi tőke kamatai mindaddig tőkésítettni fognak, míg egy 20 koronás arany értékét nem teszik ki; addig pedig az alapító évenként egy-egy 20 koronás aranyat ad a jutalmazás céljára. A jutalomra érdemes cselédet a rendőrkapitányok, fogalmazók és rendőrbiztosokból álló bizottság fogja a pályázók közül kiválasztani; egyenlő szavazatok esetén a főkapitány szavazata dönt. Vaszary Gyula e szép és nemes célzatu alapítványához nem szükséges dicséreteket fűznünk; az magában véve dicséreti az alapító humanizmusát és kitünteti hazafias érzelmeit is, hogy alapítványát a millennium emlékére tette, ezzel is maradandó emléket óhajtván szerezni hazánk ezeréves fennállása megünneplésének.

(Közigazgatási pótbéjárás.) A bakócsa felsőmindszent-komló helyi érdekű vasút építési terveiben a közigazgatási bejárásnál megállapított vonalvezetéssel szemben jelentékeny eltérés mutatkozván, a kereskedelemügyi miniszter ezen változások tárgyalása céljából közigazgatási pótbéjárást rendelt el. A pótbéjárást a magy. kir. földművelésügyi és a cs. és kir. közös hadügyminiszteriumoknak, Baranyavármegye hatóságainak és a m. kir. államvasutak igazgatóságának részvételével folyó hó 18-án reggel 9 órakor Magyarországi községi házában kezdik meg.

(Veteránok millenniumi mulatsága.) Az első pécsi veterán és betegsegélyező egyesület millenniumi mulatságának, mely a múlt vasárnapról a rossz idő miatt elmaradt, tegnap a legszebb időjárás kedvezett. Hanem meg is telt az egyesület helyisége zafolással és olyan mulatság volt ez a tegnapi, melyhez fogható még a veteránok is ritkán látnak. Pedig az ő mulatságaik — hacsak a rossz idő meg nem akadályozza megtartásukat — mindenkor a legjobb sikerű mulatságok szoktak lenni. A tegnapi millenniumi mulatságot ünnepi színesítővé emelte az a körülmény, hogy fehérbe öltözött, nemzeti kokárdás leánykák éneke vezette be, volt rajta több alkalmi szavazat is és az

egyesület zenekara ez alkalomra a legszebb hazafias nótákat játszott. Persze estefelé már alig várta a sok szép asszony és fiatal leány a talpalávalókat és megindult asztán a tánc, mely hajnalban is alig akart véget érni. Így tehát a mulatság erkölcsileg igen fényes eredményű volt és hogy az anyagi siker sem maradt el, arról a jelen voltak nagy sokasága nyújt kezességét.

(A pécsi jogászok nem ünnepelemek.) Ma délután jogászaink közgyűlést tartottak, melynek egyetlen tárgya volt tanácskozni a módokról, hogy miként ünnepelje meg az ifjúság az eszedévet. A gyűlés a legzajosabb volt és a többség azt határozta, hogy az ünneplésről lemond, mert már késő... A gyűlés lefolyására lapunk holnapi számunkban még visszatérünk.

(Nincs többé Glogovác.) Follinusz Aurél „Náni“-jából minden színész látogató ismeri — Glogovácot, melynek svábnyelvű lakói, hogy nemcsak a színpadon, de az életben is mennyire magyarkok, mutatja az, hogy nincs többé — Glogovác, hanem van Óthalom. Ugyanis Glogovác eszedévi ünnepélyeinek a legkimagaslóbb mozzanatát képezi a millenniumi diszközgyűlésnek azon hazafias határozata, amely szerint Glogovác a millennium örök emlékére a történelmileg is nevezetes „Óthalom“ nevet veszi fel. Glogovác jegyzője, bírja a tanítói kara a legnagyobb buzgalommal fáradozott azon, hogy e határozat egyhangulag fogadtassék el a képviselő testület által és bár Glogovácra lehetnek politikai nézeteltérések, de a hazaszeretben egyetlen egy pártot képeznek mindnyájan és ez a hazaszerető párt az „Óthalom“ elnevezés mellett foglalt állást.

(A Nemzeti Demokrata Munkáspárt.) A nemzeti demokrata munkáspárt felhívást intéz a hazafias magyar munkásokhoz, hogy a millennium megünneplésére tartsanak diszközgyűléseket. A demokrata munkáspárt ezen hazafias felhívása a nemzetközi szociálistákat, kik itt Pécsen is állást akartak foglalni a millennium ellen, érdemükhez képest megalázza, mert ime a józan munkáspárt együtt ünnepele a nemzettel!

(A lókiállítás jutalmazottjai.) A millenniumi lókiállítás jutalmazottjai között ott találjuk Döry Jenőt, Döry Józsefet, kik Tolnavármegyéből és a gróf Széchényieket, kik Somogy megyéből állítottak ki lovakat, A kollektív kiállítás jutalmazottjai között ott van Somogyvármegye, mely kitűnő szép anyagért nagy érmet kapott; továbbá egyes kiállítói részére a következő jutalmakat: Kozári Ferenc és Sándor kettős fogatáért külön-külön kiállítási érmet és együtt 200 koronát. Biró Károly és Sente József fekete és pej kettős fogatáért kiállítási érmet és 200 koronát. Bók Mihály és Györfi Pál pej és sárga kettős fogatáért kiállítási érmet és együtt 200 koronát. Décsi Sámuel és Papp József sárga és pej kettős fogatáért külön-külön kiállítási érmet és együtt 100 koronát. Vince Ferenc kettős sárga fogatáért kiállítási érmet és 100 koronát. Fehér János pej kettős fogatáért kiállítási érmet és 50 koronát. Kovács József sárga és fekete kettős fogatáért kiállítási érmet és 50 koronát és Tolna vármegye, mely gondosan nevelt lovai csoport kiállításáért kiállítási érmet, fekete pej fogata kiállítási érmet és 200 koronát, pej hátsó lováért 50 koronát kapott kiállítási jutalmul.

(Elnök helyettes az érettségi vizsgálatokon.) A pécsi állami reáliskolához és a pécsi gimnáziumhoz a tankerületi főigazgató akadályoztatása miatt a vallás- és közoktatásügyi miniszter Pallók Kelemen székesfehérvári gimnáziumi igazgatót küldte ki elnökül, a ki ebben a minőségében az érettségi bizonyítványokat alá fogja írni.

— **(Ministeri bistos.)** A vallás és közoktatásügyi miniszter **D i a c h k a** a Győzöt, a pécsi állami reáliskola igazgatóját a pécsi, nagykanizsai és zalaegerszegi kereskedelmi iskolák vizsgálatára miniszteri biztosként kiküldötte.

— **(Katonák hátrahagyottai ügyelmébe.)** A pécsvárosi katonai nyilvántartó hivatal mai nap közhírré teszi. miszerint mindama katonai tiszti és legénységi özvegyek és árvák, kiknek férjük, illetve atyjuk 1887. évi április hó 30. előtt halt meg s nyugdíjra jogosultságuk van — ha t. i. katonai hatósági engedély alapján kötött házasságuk — nyugdíjuk elnyerése érdekében a folyamodványukat az 52. ezred hadkiegészítő parancsnokságához nyujtsák be, a hol naponta 10 - 11 óráig szóbeli, s barmikor írásbeli felvilágosítást nyerhetnek.

— **(Állatjárvány.)** A pécsi járáshoz tartozó Regenye-pusztán a szarvasmarha állományban a ragadós száj- és körömfájás fellépte hivatalosan konstatáltván, a jelzett pusztát aispáni rendelettel mai nap zár alá helyeztetett.

— **(Kétfejű sasok.)** A dárdai róm. kath. templomban 3 zászló áll még a Bach-korszakból, a nyél végén kétfejű sas-al. A zászlók a céhektől valók és az ipartestület tulajdonát képezik. A napokban Cserny Gyula plébános felkérte Kaltnecker Gézá, az ipartestület elnökét, hogy tekintettel a millenniumra, talán jó volna a sasokat kelesztel vagy a magyar címerrel fölcserélni. Az ipartestület elnöke azonnal gyűlést hívott egybe, melyen egyhangulag elhatározták, hogy a sasok helyére nemzeti címet tesznek. — Az elhatározást nyomban tett követte, a sasok már a céhiadában élvezik hosszú szereplés után megérdemelt nyugalmukat. Ma pedig már a magyar nemzeti címer ragyog az ipartestület zászáján.

Törvénszék.

§ **Hozományra valót lopott.** Königstein Samu beremendi kereskedőnél szolgált Varga Róza, fiatal leányzó, a ki Gyelanovits Luka beremendi legénynek volt a jegyese s azzal szándékozott egybekelni, mihelyt egy kis hozományra valót tud a szolgálatában keresni. Szolgálati béréhez azonban keveselven a hozományra, tilos utához folyamodott, hogy minél hamarabb együtt legyen a hozomány s így ő is asszony lehessen. Ugyanis esténként mikor a kereskedő hátszobájában az ágyakat lebontotta, a pénzszekrény fiókját, a melyeknek kulcsa ott szokott állni egy asztalon, kinyitotta s abból ki-kivett egypár forintot. Már vagy 200 forintot lojkodott így el, mikor turpissága kiszült s ő oda került a házasság mézeshegy helyett a börtönbe. Honnan tegnap délelőtt a pécsi kir. törvénszék elé állították s a lopást beismervén, érte 6 hónapi börtönrre ítélték el.

TÁVIRATOK.

— **A parlamentből.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A törvényhozásnak ma mindkét háza rövid ülést tartott. A képviselőházban felolvasított a királyi leirat, mely az ülészakot bezárja s az új ülészakot nyomban megnyitottnak jelenti ki. A Ház a tisztviselői választásokat holnapra kitűzván, az ülés véget ért. — A főrendiház is rövid ülést tartott, melyet az új ülészakra való megalakulás töltött ki.

— **Budapest millennáris diszgyűlése.** (A „Pécsi Figyelő“ eedeti távirata.) A székesfőváros millennáris diszgyűlésén megjelentek a közélet notabilitásai közt Darányi miniszter, Vörös László államtitkár, Berzeviczy Albert orsz. képviselő is. A diszgyűlésen Ráth Károly főpolgármester megnyitó beszéde után Radocsa János ünnepi beszéde mondott; Gerlóczy Károly alpolgármester pedig előadta a fővárosi tanács javaslatát a millenniumi kulturális és jótékonycélu alapítványokkat illetőleg. Kassits Péter, hivatkozva a főváros zilált pénzügyi viszonyaira, elnevezni akarta az indítványt, amit az egész közgyűlés zajos „Első! első!” kiáltásokkal fogadott s Kassits a főpolgármester kértére csakugyan el is állott a szótól s a javaslatot egyhangulag elfogadták.

— **Oláh fészkelődés.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Abrudbánya városa is fellebogozta házait a millennium alkalmából. Az oláhnyelvű lakosság hazafiasan ünnepelelt és az esti faklyásmenetben is résztvettek, egyedül Dsirta kir. közjegyző tüntetett a millennium ellen azzal, hogy házára nem tűzte ki a magyar nemzeti lobogót, bár erre a derék férfit a város polgármestere hivatalosan is felszólította.

— **A Teréziánium millenniumi ünnepe.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A bécsi Teréziánium növendékeinek

millenniumi ünnepén Vlássich Gyula közoktatásügyi miniszter is részt vett s az ünnep végén beszédet is intézett az ünneplő ifjúsághoz.

— **Mihaszna Andrások hőstettei.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A tegnapi népgyűlés után, melyet az általános szavazati jog érdekében tartottak a főváros független érzelmű poigárai, a csapatonkint békésen eloszló népet a lovas és gyalogrendőrség minden ok nélkül megtámadta, kivont karddal vágta és az utcán sétáló közönséget is megkardlapozta. Végre a Mihaszna hősködését egy rendőrkapitány is meg sokallta s egy elvakult brutális Mihaszna pofonütött, a többieket pedig haza parancsolta. A rendőrség által megsebesített munkások a függetlenségi körbe mentek, hol dr. Vigh Viktor felvette az eseteket. Egyik munkás zászlóját egy lovasrendőr kardjával szétkaszabolta. A zászlót a munkás testével védte s e közben súlyosan megsebesült. Ugron Gábor holnap, vagy esetleg holnapután interpellálni fog a képviselőházban a Mihaszna Andrások ilyen hősködése miatt.

Lapfőmunkás: SZAUTTER GUSZTÁV
Feladó szerkesztő: PLEININGER FERENC
TAIZS JOZSEF
kiadó.

Fehér János

zongoraterme

Budapest, Kerepesi ut II. sz.

Alapított 1846-ban.

Ajánlja dús választéku raktárát a legjobb minőségű zongorák harmóniumok és pianinók-ban a legjutányosabb árak mellett.

A millenniumi ünnepélyek alkalmával a cég felállításának 50 ik évfordulóját ünnepli.

Szálloda-megnyitás.

Az alulírott igazgatóság tisztelettel értesíti a nagy közönséget, hogy a

Royal nagy szálloda

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45. 47. 49,

mely Ray Rezsőnek, a hírneves műépítésznek tervei szerint nagy pompával épült, ez év **április 30-án** nyitott meg. A rendkívül elegáns és minden modern kényelemmel berendezett elsőrangú szálloda látványosságát képezi az egész osztrák-magyar monarchiának.

A belső berendezés, a maga egészében, művészi kivitelű, különösen pedig a külön följáróval bíró dísz terem, az interieurök, a fényes, családok számára való lakosztályok, melyek előszobából, szalonból, háló és kis étkezőteremből allanak továbbá a lakodalmi termek és separéék, oly újítások, a minőket a fashionable világ-szállodák is alig nyujtanak. A t. cz. uraságok és közönség rendelkezésére áll 250 fölötté elegáns szoba, mindenik telefontal, normális árak mellett.

Elsőrangú vendéglő és kávéház saját vezetésünk alatt.

Kiváló tisztelettel

Az igazgatóság.

Schönwald Imre

vizsgázott órás, ékszerész és látszerész

Pécsett.

Király (fő) utca, Hattyu épületben.

Sétabotok valódi ezüst fogantyúval 5 frt

Eccasé börtörcek valódi ezüst ékít. mély és monogrammal 6 frt

Jegyzéke azon tárgyaknak melyek állandóan raktáromon vannak:

Valódi ezüst evőkészletek 6—12 és 24 személyre 50, 120, 160, 300, 400, 430, 800 frtig.

Valódi gyémánt, brillánt és más ékkövekkel dolgozott ékszerek a legújabb és legszebb kivitelben minden árakban 20 frttól 3000 frtig.

Valódi ezüst állványok, kenyérkosarak, czukortartók, gyertyatartók, tálcák, serlegek stb. 20 frttól 500 frtig.

Legnagyobb raktár a legjobb valódi ezüst és arany angol és svajcei zsebórákból eredeti gyári árak szerint.

Salon, ebédlő, iroda, konyha és ébresztő órák minden stylben gazdag választékban.

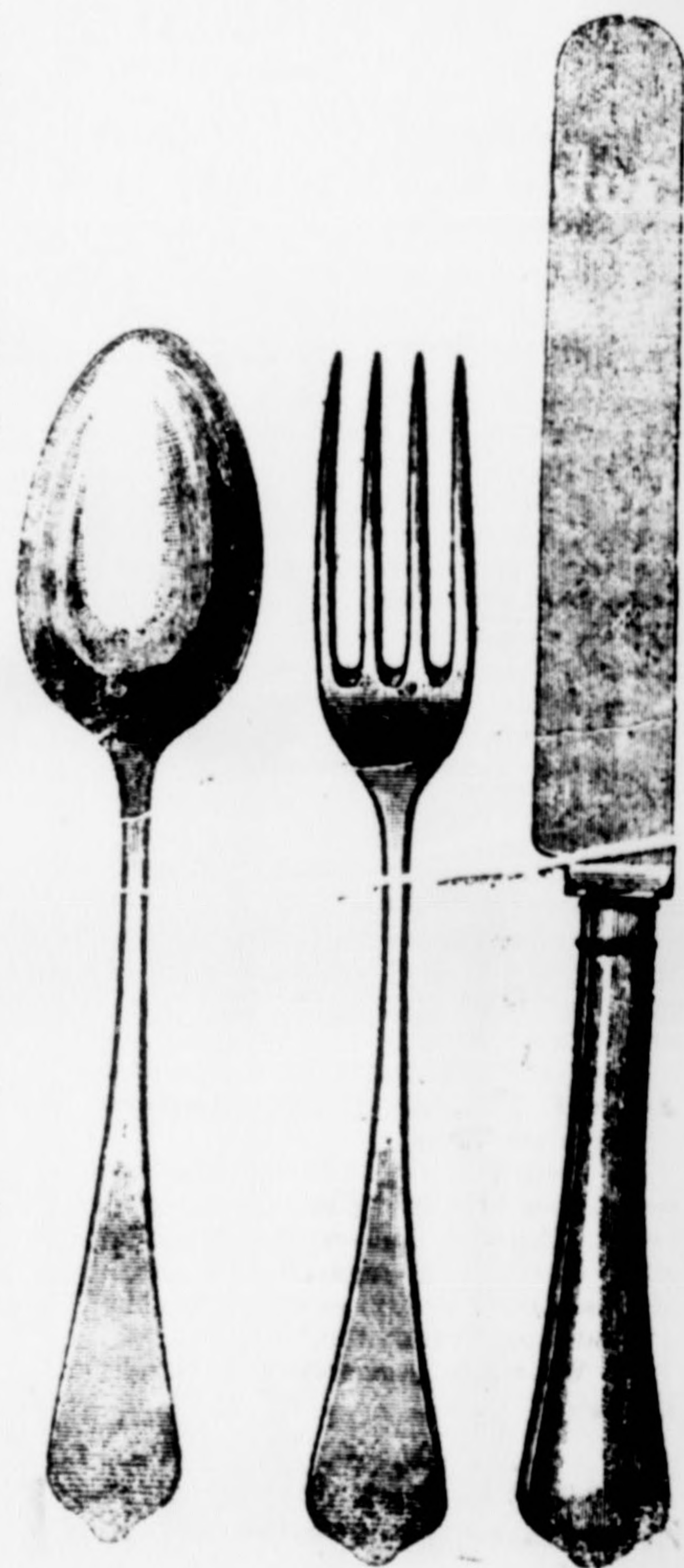

Különlegesség párisi bronz álló és utazó órákban, miniatúr női arany órák gyöngy és valódi gyémánt lánczokkal.

Párizsi iparművészeti tárgyak u. m.: virágtartók, asztali állványok, képkeretek, bor, sör és cognac készletek, girandolok, consoldiszek, író és dohánykészletek stb. pazar szép kivitel és igen mérsékelt árakkal.

Saját aranyművesi, vésnöki valamint most nagyobbított órásműhely a hol minden e szakmába vágó munkálatok és javítások a legjutányosabb árak mellett igen rövid idő alatt készítettnek.

Nemes rákok

naponkint friss fogás

jótállás mellett frissen, elevenen csak utánvét mellett küldetik. Egy posta kosár nettó 9 forint.

Árak:

40 db. legfin. óriási szőlórák 5 frt 25 kr.
60 db. óriás rák . . . . . 4 „ — „
100 db. leves rák . . . . . 3 „ — „

Haller B.,
Stanislaw 10. Galliczia.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel kiadóhivatalunkban.

Hirdetmény.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönségnek becses tudomására juttatni, hogy az eddig Pécsen, Deák-utca 7. sz. saját házamban fennállt

női-divatáru-termemet

f. é. május hó 1-én **Király-utca 21. sz. Blauhorn-féle házba** helyeztem át.

Midőn a multban irántam tanusított kitüntető bizalomért őszinte köszönetemet fejezem ki, egyttal bátorkodom felkérni a mélyen tisztelt közönséget, miszerint engem a jövőben is megtisztelő megrendeléseivel felkeresni méltóztassék.

Számos látogatásért esedezve, maradtam

kiváló tisztelettel

Hencz Julia.

Védjegy. Védjegy.

Védjegy. C. Brády.

Mária-

czelli

Gyomor-

cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és áttoláson ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, büzös lehelet, teltség, savanyu, felbőgés, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortulajdonosi ételekkel és italokkal, gilliszák, májbajok és hámorhoidáknál.

Említett bajknál a **Máriaczell gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerháza Budapest, Király utca 13 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valóságát bizonyítom”.

A **Máriaczell gyomorcseppek** valódián kaphatók.

Pécsen: Irgalm. gyógyász., Zeiga László gyógyszer., ifj. Er-reth János gyógyszer., Sipőcz István gyógyszer. és Góbel Kálmán gyógyszer. Pécsváradon: Dvorsky Béla gyógyszer., Siklóson: Petrasch gyógyszer. és Szentgyörgyi M. gyógyszer. Szigetvárott: Salamon Gyula gyógyszer. és Visy Sándor gyógyszer.

Kathreiner-féle
KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉT

Mindenütt kapható - A kiló 25kr.

Mi a *Kathreiner-féle*
Kneipp-maláta-kávé?

Valódi egészségi és családi kávé, mely Kathreiner gyártási módja által a kedvelt valódi kávé ízét nyeri. Eltekintve egyéb előnyeitől, már ez okból különbözik ezen maláta-kávé minden más hasonló gyártmánytól.

A Kathreiner-féle kávé a legizletesebb, legegészségesebb és legolcsóbb pótkávé. Természetes tiszta gyártmány egész szemekben, miért is felette előnyösen használható, az örölt és es okból a vevő közönség által nem

ellenőrizhető pótkávéval szemben, melyek hatósági vizsgálatok tanúsága szerint gyakorta idegen anyagokkal hamisítvák.

Előtte csak harmadrészből, később felében adhatjuk a Kathreiner-kávét a valódi kávéhoz, s így az egészségre megbecsülhetetlen hatása mellett minden háztartásban jelentékeny megtakarítást eszközölhetünk.

A Kathreiner-féle kávét a legelső orvosok ajánlják, s az úgy nyilvános intézetekben, mint családok ezrei körében naponta jönnek bizonyul. Sőt magában, azaz valódi kávé hozzáadása nélkül használva, a Kathreiner-féle kávé a legjobb erősítő szer és a legegészségesebb, legkönnyebben megemészthető és egyszerűen a legizletesebb ital.

Lelkiismeretes gazdasszony vagy anya, általában kávéivó, egészsége érdekében perczig se habozzon Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávét használni. Az értéktelen hamisítványokkal szemben, melyekkel ma is csalják a közönséget, a vételnél vigyázni kell a fehér eredeti csomagokon látható névre

Kathreiner!

Vigyázzanak! Saját érdekében ne engedjék magukat rábeszélteni! A valódi „Kathreiner” sohasem szabad más csomagolásban, vagy nyitott árúként eladni.

